

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

بازنگری برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: اخلاق با ۳ گواهی

اخلاق اسلامی

فلسفه اخلاق

اخلاق کاربردی

بازنگری شده مورخ ۱۳۹۶/۰۲/۳۰ کمیته علوم حوزه ای - دانشگاهی

بسم الله الرحمن الرحيم

**عنوان برنامه: دوره کارشناسی ارشد رشته اخلاق با ۳ گرایش
بازنگری شده توسط گروه علوم حوزه ای - دانشگاهی**

۱- به استناد این نامه و انگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی مصوب جلسه شماره ۸۸۲ مورخ ۱۳۹۵/۱/۲۲ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی، برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد رشته اخلاق با ۳ گرایش ۱- اخلاق اسلامی، ۲- فلسفه اخلاق و ۳- اخلاق کاربردی پیشنهادی دانشگاه قم و مصوب مورخ ۱۳۹۶/۰۲/۳۰ کمیته علوم حوزه ای- دانشگاهی دریافت شد.

۲- برنامه درسی بازنگری شده فوق جایگزین برنامه درسی دوره رشته کارشناسی ارشد رشته اخلاق کاربردی مصوب جلسه شماره ۷۹۶ مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی می شود.

۳- برنامه درسی مذکور در سه فصل: مشخصات کلی، جدول واحد های درسی و سرفصل دروس تنظیم شده و برای تدوین دانشگاه ها و مراکز عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند، برای اجرا ابلاغ می شود.

۴- این برنامه درسی به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن نیازمند بازنگری می باشد.

عبدالرحیم نوه ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

مشتقات کلی، بر فاعده و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد

رشته اخلاق

گرایش اخلاق اسلامی، فلسفه اخلاق و اخلاق کاربردی

گروه اخلاق دانشگاه قم

پاییز ۱۳۹۵

۱. تعریف و اهداف

هدف از برگزاری دوره کارشناسی ترشد اخلاق با سه گرایش (گرایش اخلاق اسلامی، فلسفه اخلاق و اخلاق کاربردی) توجه داشتن دانشجو به حوزه پراهمیت پژوهش های اخلاقی است که به رغم اهمیت آن، در نظام آموزشی کشور مسئول مانده است. ارائه دروس مختلف در این دوره به گونه ای است که افزون بر ایجاد انگیزه پژوهش در قلمرو مسائل اخلاقی، منابع لازم برای تحقیق و نیز مسائل اساسی و تخصصی گرایش اخلاق اسلامی، فلسفه اخلاق و اخلاق کاربردی را در اختیار دانشجو برای قرار خواهد داد.

گروه در مقام مسئول اولویت با مباحث اخلاق کاربردی است، اما بی تردید بدون داشتن یک نظام عزم و جرات متعصب با فرهنگ و ارزش های دینی (اخلاق اسلامی) و بدون بحث از مبانی وجود شناسی و معرفتی و انسان شناسی اخلاق (اخلاق) نمی توان نظام موجه اخلاق کاربردی داشت.

۲. ضرورت و اهمیت

اهمیت پژوهش اخلاقی که اساس آن آموزش های عصاب است، بر کد می پوشیده نیست. به ویژه با توجه به تأکیدات فزاینده قرآن کریم و ستون دینی بر آموختن رعایت اخلاق اسلامی اهمیت آن مضاعف است. فلسفه اخلاق که به کاوش در مبانی اخلاق می پردازد می تواند شناخت ما از اخلاق اسلامی را عمیق تر کرده، قوت و آرزویش آن را نمایان سازد.

۳. طول دوره

طول دوره کارشناسی ترشد اخلاق دو سال و نیم است که بر اساس گزینش آهوش دوره کارشناسی ترشد طی پنج ترم است ارائه می شود.

دانشجویان باید در مدت مذکور پایان نامه خود را بنگارند و از آن دفاع نمایند.

۴. تعداد واحد درسی

تعداد واحد درسی این رشته در هر گرایش ۳۲ واحد به شرح زیر است:

نوع درس	تعداد واحد
دروس الزامی - مشترک	۸ واحد
دروس الزامی - اختصاصی	۱۶ واحد
دروس اختیاری	۴ واحد
پایان نامه	۴ واحد
جمع واحدها	۳۲

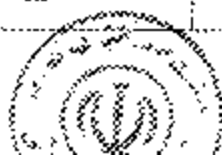
نیمه:

دانشجویانی که از رشته های نامشمار وارد این دوره شده اند، موظف اند دروسی را که از سوی گروه آموزشی ترشد در دروس جبرانی برای تعیین می شود، الزاماً - بصورت جبرانی - بنگارند و حد اکثر دروس جبرانی برای هر گرایش ۸ واحد به شرح جدول «دروس جبرانی» است.

فصل دوم: برنامه و جداول دروس گوایش های رشته اخلاق

ردیف	نام درس	تعداد واحد	پیش نیاز
دروس جبرانی	فلسفه اخلاق در تفکر اسلامی	۲	
	فلسفه اخلاق در تفکر غربی	۲	
	تاریخ فلسفه اسلامی	۲	
	حکمت متعالیه	۲	
دروس الزامی - عمومی	۱. انسان شناسی	۲	---
	۲. کلیات فلسفه اخلاق	۲	---
	۳. آشنایی با مبانی اخلاق اسلامی	۲	---
	۴. زمان تخصصی و آشنایی با مبانی اخلاق	۲	---
دروس الزامی - اختصاصی گوایش اخلاق اسلامی	۵. نظام اخلاقی اسلام (۱)	۲	
	۶. نظام اخلاقی اسلام (۲)	۲	نظام اخلاقی اسلامی (۱)
	۷. اخلاق اسلامی فردی	۲	---
	۸. اخلاق اسلامی اجتماعی	۲	---
	۹. اخلاق و عرفان	۲	---
	۱۰. مبانی و روش های تعلیم و تربیت در اسلام	۲	---
	۱۱. رویان شناسی رشته اخلاقی	۲	---
	۱۲. مذهب اخلاقی قرآن	۲	---
	۱۳. اخلاق تطبیقی بین الادیان	۲	---
	۱۴. تاریخ فلسفه اخلاق در اسلام و غرب	۲	---
دروس الزامی - اختصاصی گوایش فلسفه اخلاقی	۱۵. فروع اخلاقی (۱)	۲	کلیات فلسفه اخلاق
	۱۶. فروع اخلاقی (۲)	۲	فروع اخلاقی (۱)
	۱۷. نظریه های اخلاقی (مکتب اخلاق منجاری) (۱)	۲	کلیات فلسفه اخلاق
	۱۸. نظریه های اخلاقی (مکتب اخلاق منجاری) (۲)	۲	نظریه های اخلاقی (۱)
دروس الزامی - اختصاصی گوایش اخلاقی کاربردی	۱۹. دین و اخلاق	۲	---
	۲۰. نظریه اخلاقی اسلام	۲	---
	۲۱. کلیات اخلاقی کاربردی	۲	کلیات فلسفه اخلاق
	۲۲. انگیزش اخلاقی	۲	---
	۲۳. تاریخچه اخلاق کاربردی	۲	---
	۲۴. اخلاق پرورش	۲	---
	۲۵. اخلاق زیستی	۲	---
	۲۶. اخلاق زیست محیطی	۲	---
	۲۷. اخلاق فناوری اطلاعات	۲	---
	۲۸. اخلاق و سیاست	۲	---

ردیف	نام درس	تعداد واحد	پیش نیاز
۲۹	اخلاق خالصه	۲	---
۳۰	اخلاق کسب و کار	۲	---
۳۱	اخلاق ژنتیک	۲	---
۳۲	اخلاق در ادبیات فارسی	۲	---
۳۳	اخلاق ماثور	۲	---
۳۴	اخلاق و فقه	۲	---
۳۵		۴	
			پایان نامه

دروس الزامی - مشترک

- انسان شناسی
- کلیات فلسفه اخلاق
- آشنایی با متون اخلاقی اسلامی
- زبان تخصصی و آشنایی با متون اخلاقی

۱. انسان‌شناسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: تئوری - مشترک

پیش‌نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی با مفاهیم نظریه‌ها، کاربردها، مبانی و ابعاد وجودی انسان، رشد و تکامل، اختیار و آزادی انسان با تأکید بر دیدگاه اسلامی

سرفصل‌ها

- آشنایی با مفهوم و تاریخچه، جایگاه، مفهوم و اهمیت مسائل رشته انسان‌شناسی
- تعریف انسان، شاخصه‌ها و مفهوم پیرو انسان
- حقیقت و آفرینش انسان
- مبانی ابعاد وجودی انسان (روح و جسم) و نحوه تعامل آن‌ها با یکدیگر
- قوای ادراکی انسان
- اراده و اختیار انسان (انواع جبر و حدود آزادی انسان)
- نیازها و استعدادهای انسان
- فطرت و امور فطری
- هدف، اخلاقیات انسان
- تکامل انسان
- اختیار و آزادی انسان
- مرگ و حیات پس از مرگ
- ارزش و مقام و منزلت انسان

منابع

- ابوحنیفه، حسین، انسان‌شناسی اخلاقی، فلسفه اخلاقی اسلامی، تهران: کویر، ۱۳۹۲.
- امین، سید مهدی و محمد، بیست‌وسه، انسان‌شناسی، تفسیر موضوعی تفسیران، قم: بیان جوانان، ۱۳۸۹.
- تهرانی، هادی، انسان‌شناسی، فلسفه، تهران: هرمس، ۱۳۸۰.
- رحیمی، محمود، انسان‌شناسی، قم: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۷۹.
- طباطبائی، سید محمدحسین، انسان از آغاز تا انجام، ترجمه صادق آملی لاریجانی، تهران: الزهراء، ۱۳۷۱.
- شمس‌الدینی، علیرضا، انسان‌شناسی عمومی، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۷۸.
- غریب، محمدصادق، مبانی انسان‌شناسی، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۷۲.
- فیاضی، علیرضا، انسان‌شناسی، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۹۲.
- مصباح، محمدعلی، انسان‌شناسی در قرآن، قم: موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۹.

• وبهمناسبت از هیئت مدیره و هیئت مدیران، دکتر همکاران و همکاران، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۹۰.

- Dirx, H. James, ed. ۲۰۰۵. *Encyclopedia of Anthropology*. ۷th ed. SAGE Publications, Inc.
- Edel, May, and Abraham Edel. ۲۰۰۰. *Anthropology and Ethics*. New edition. Transaction Publishers.
- Ember, Carol R. Melvin R. Ember, and Peter N. Peregrine. ۲۰۰۱. *Anthropology*. ۱۲th ed. Pearson.
- Fieehr-Lobman, Carolyn. ۲۰۰۷. *Ethics and Anthropology: Ideas and Practice*. AltaMira Press.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: الزامی - مشترک

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با ضرورت تحقیق در فلسفه اخلاق و معرفی مهم‌ترین موضوعات و مسائل و نظریه‌های اخلاقی و ارائه مبانی معنوی و موجد برای استحکام اخلاقی اسلام و تقویت بیان‌های فکری، فلسفی و اعتقادی دانش‌پژوهان در جهت دفاع از باورهای اخلاقی اسلام و نقد و بررسی دیگر دیدگاه‌ها و مکاتب اخلاقی.

سرفصل‌ها

- مفهوم‌شناسی علم اخلاق، فلسفه اخلاق و آشنایی با کلیه حوزه‌های فلسفه اخلاق
- تعریف و تبیین گونه‌های پژوهش در حوزه اخلاق (توصیفی، تنجیزی و تحلیلی)
- تبیین جایگاه فلسفه و دانش‌های فلسفه اخلاق
- ضرورت و اهمیت و تاریخچه اجتماعی فلسفه اخلاق
- مروری اجتماعی بر رابطه اخلاق با فقه، دین، حقوق، سیاست، هنر...
- بررسی اجتماعی مفهوم مباحث مطرح در فقه اخلاق
- شناخت‌گرایی و ناشناخت‌گرایی: معادله‌شناسی گزاره‌های اخلاقی؛ دلالت‌شناسی
- واقع‌گرایی و نواقض‌گرایی: مباحث وجودشناسی اخلاق
- توجیه گزاره‌های اخلاقی: مباحث معرفت‌شناسانه در حوزه اخلاق
- بررسی اجتماعی مفهوم مباحث مطرح در اخلاق تنجیزی
- تبیین جایگاه و گستره اخلاقی تنجیزی
- نظریه‌های اخلاقی: نظریه‌های فضیلت‌گرا، نیاده‌گرا و وظیفه‌گرا
- مروری اجتماعی اخلاق کاربردی
- جایگاه و مفهوم اخلاق کاربردی
- آشنایی با شاخه‌ها و مسائل اخلاق کاربردی و اخلاق حرفه‌ای
- اخلاق سازمان، محیط، مدیریت، اخلاق پزشکی، اخلاق پرستاری، اخلاق ورزشی و...
- سببیت اخلاقی: شرایط، گمنامه‌دانه و متعلق مسئولیت اخلاقی
- نسبیت و انلاق در حوزه اخلاق: نسبی‌گرایی و مطلق‌گرایی
- رابطه دین و اخلاق
- فاعله برین در اخلاق
- احسن و قبح اخلاقی و نگاه فیلسوفان مسلمان

- بکر، لارنس سی. و شارلوت بی. بکر، مجموعه مقالات فلسفه اخلاق (پراگماتیک) از آرتور لایپسون (ترجمه گروهی از مترجمان، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰).
- ریچارد، جیمز، عناصر فلسفه اخلاق، ترجمه محمود فتحعلی و علیرضا آریزیده، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۲.
- کاسر، هری، جی، درآمدی جدید بر فلسفه اخلاق، ترجمه حمید بحرینی، تهران: نشر آسمان خیال، ۱۳۸۸.
- مدائسی، محمدرضا، فلسفه اخلاق: پژوهش در بیان‌های زبانی، فطری، انجری، نظری و دینی اخلاق، تهران: سروش، ۱۳۷۹.
- مصباح‌زاده، محمدحسین، فلسفه اخلاق، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۰.
- مصباح، مجتبی، بنیان اخلاق: روشی نو در آموزش فلسفه اخلاق، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۲.
- ملک‌نادر، دیوید، نگاه اخلاقی، درآمدی بر فلسفه اخلاق، ترجمه حسن میقاتی، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۹۱.
- ماکس، تالس، بان‌ایمان‌دو و دوستان، ترجمه، دانش‌نامه فلسفه اخلاق امام‌علیه و حنفی، تهران: سروش، ۱۳۹۲.
- مولودز، ریچارد، مبانی فلسفه اخلاق، ترجمه مسعود عرب‌زاده، تهران: ققنوس، ۱۳۸۵.
- ویرزک، مری، فلسفه اخلاق در قرن بیستم، ترجمه ابوالقاسم فاضلی، قم: بوستان کتاب، قم، ۱۳۸۰.
- Dugman, Brian. ۲۰۱۱. *The History of Western Ethics*. New York: Britannica Educational Pub. in association With Rosen Educational Services.
- Gensler, Harry J. and Earl W. Spangla. *Historical Dictionary of Ethics*. Scarecrow Press, ۲۰۰۸.
- Kuusela, Oskari. *Key Terms in Ethics*. 1st ed. Continuum, ۲۰۱۱.
- LaFollette, Hugh. Ed. *International Encyclopedia of Ethics*. Blackwell Publishing Ltd. ۲۰۱۳.
- MacIntyre, Alasdair. ۱۹۸۸. *Short History of Ethics: A History of Moral Philosophy from the Homeric Age to the Twentieth Century, Second Edition*. 2nd ed. University of Notre Dame Press.

۲. آشنایی با متون اخلاقی اسلامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: الزامی - مشترک

پیش نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی با منابع و متون اخلاقی اسلامی، قرآن کریم و سنت معصومین، و مهم‌ترین تألیفات علمای اخلاقی مانند: اخلاقی ابن مسکویه، اخلاقی ناصری، معجزة البیضا، جامع السعادات، معراج السعادة و...

سرفصل‌ها

- نگاه تاریخی به سیر تطور نگارش کتب اخلاقی.
- آشنایی کلی با آثار برجسته حکما و اندیشمندان مسلمان در حوزه اخلاق.
- به ویژه تهذیب الاخلاق و ذمه‌الاعتراف، اخلاقی ناصری، معجزة البیضا، جامع السعادات، معراج السعادة و...
- آثار اخلاقی اندیشمندان متأخر و معاصر، فیض کاشانی، عراقی، طبرسی و امام خمینی.
- آشنایی با ادبیات و تحولات اخلاقی مطرح شده در آثار اخلاقی فیلسوفان مسلمان.

منابع

- ابن مسکویه، احمد بن محمد، تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعتراف، قم: پبلیشر، چاپ پنجم، ۱۳۷۱.
- احمدی پور، مهدی و دیگران، کتابخانه اخلاق اسلامی، گزارش تحلیلی میراث حکایات اخلاقی اسلامی، قم: انتشارات پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۵.
- شتر، سید عبد الله، الاخلاق، قم: نشر دفتر الهجوه، ۱۴۱۲ ق.
- طبرسی، حسن بن فضل، معراج السعادات، قم: انتشارات شریف و حق، ۱۴۱۲ ق.
- قدس سره، خواجه نصیر الدین، اخلاقی ناصری، تهران: انتشارات خوارزمی، چاپ دوم، ۱۳۶۰.
- فیض کاشانی، ملا محسن، المعجزة البیضا فی تهذیب الاحیاء ترجمه محمد عارف، مشهد: نشر پیاپی پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۷۲.
- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ ق.
- موسوی خمینی، سید روح الله، چهل حدیث، تهران: موسسه تعلیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۹۳.
- عراقی، احمد، معراج السعادات، چاپ ششم، قم: هجرت، ۱۳۸۷.
- عراقی، محمد مهدی، جامع السعادات، مشهد: روضه مقدر، بیروت: مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۸ ق.

۴. زبان تخصصی و آشنایی با متون اخلاقی

تعداد واحدها: ۲

نوع واحدها: تئوری - مشترک

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با کلیه واژه‌ها و اصطلاحات حوزه اخلاق و مهارت خواندن و درک متون تخصصی به زبان انگلیسی.

سرفصل‌ها

- مطالعه مدخل‌های دایرةالمعارف و آثار متون در زمینه اخلاق و فلسفه اخلاق و شاخه‌های متعدد آن
- Ethics
- Meta-ethics
- Normative-Ethics
- Applied Ethics

منابع

- عابد، سعید. فرهنگ توصیفی فلسفه اخلاق: انگلیسی به فارسی. تهران: هرمس، ۱۳۹۱.
- Gensler, Harry J. and Earl W. Spurgin. ۲۰۰۸. *Historical Dictionary of Ethics*. Scarecrow Press.
- Gensler, Harry. ۱۹۹۸. *Ethics: A Contemporary Introduction*. annotated edition. Routledge.
- Heck, Paul L. "Ethics in Sufism" in *Encyclopedia of Islam*. ۲۰۰۲. Cdr, Brill Academic Publ.
- Kamsela, Oskari. *Key Terms in Ethics*. 1st ed. Continuum, ۲۰۱۱.
- Pejman, Louis P. ۲۰۰۴. *How Should We Live? An Introduction to Ethics*. 1st ed. Thomson/Wadsworth.
- Pejman, Louis P. and James Fieser. ۲۰۱۱. *Ethics: Discovering Right and Wrong*. 1st ed. Wadsworth Publishing.
- Taylor, Richard C. and Luis Xavier López-Farjeat, ed. ۲۰۱۵. *The Routledge Companion to Islamic Philosophy*. 1st ed. Routledge.

دروس الزامی - اختصاصی گرایش اخلاق اسلامی

- نظام اخلاقی اسلام (۱)
- نظام اخلاقی اسلام (۲)
- اخلاق اسلامی فردی
- اخلاق اسلامی اجتماعی
- اخلاق و عرفان
- مبانی و روش های تعلیم و تربیت در اسلام
- روان شناسی رشد اخلاقی
- مفاهیم اخلاقی قرآن

۵. نظام اخلاقی اسلام (۱)

تعداد واحده: ۱

نوع واحده: تفراسی - اختصاصی

پیش نیاز: انسان‌شناسی

هدف: آشنایی با جایگاه و خدمتگاه اخلاق در اسلام و اهمیت آن در اندیشه اسلامی و آشنایی با مبانی نظری اخلاق اسلامی و بررسی ویژگی‌های اخلاق اسلامی.

سرفصل‌ها

- تعریف نظام اخلاقی
- مبانی نظری و رویکردی های نظام اخلاقی اسلامی
- نظریه اخلاقی اسلام و معیار اخلاقی (در مقابل یا دیگر نظریه‌های اخلاقی هنجاری)
- مبانی اخلاقی اسلامی بر اساس رویکردهای مختلف فلسفی و کلامی (معتزلی، اشعری و شیعی)
- مبانی انسان‌شناختی
- مبانی فرد اخلاقی
- مباحث معرفت‌شناختی:
 - الف) تعریف مفاهیم اخلاقی حسن و قبح، الزام
 - ب) فعل اخلاقی
 - ج) فاعل اخلاقی
 - د) مسئولیت اخلاقی
 - هـ) غایت اخلاقی (سعادت)
- مباحث معرفت‌شناختی
- بررسی نقش دین، عقل و عواطف در فهم گزاره‌های اخلاقی
- مباحث وجود شناسی
- روش‌شناسی اخلاقی
- الف) دلایل حدیثی
- ب) جمع اخلاقی: تفراسی

منابع

- ابن مسکویه، احمد بن محمد، تهذیب الاخلاق و تقویر الاعراق، قم: انتشار، چاپ پنجم، ۱۳۷۱.
- دینار، عبدالله، دستور الاخلاق فی القرآن، بیروت: ۱۹۷۳.
- (مجلس استفتایی) حسین بن محمد، الذریعة فی حکام الشریعة، محقق: عجمی، قم: الشریعة الرضوی، ۱۳۷۲.
- شیخ، سید عبداللہ، الاخلاق، قم: نشر دارالطهر، ۱۴۱۴ ق.

- شیرازی، صدرالدین محمد (ملاصدرا)، المکملۃ فی التعلیل، قم: منشورات مصطفوی، ۱۳۷۹.
- طباطبائی، سید محمد حسین، اصول فلسفه و روش و تالیسم، تهران: انتشارات اسلام، ۱۳۶۴.
- ضوسی، خواجه نصیرالدین، اشراق ناصری، تصحیح و تفسیر مجتبی مینوی و علیرضا حیدری، تهران: خوارزمی، ۱۳۷۲.
- غزالی، امام محمد، احیاء علوم الدین، محقق حافظ عراقی، عبد الرحیم بر حسین، دار الکتب العربی.
- غزالی، امام محمد، کیمیا سعادت به کوشش حسین خدیو جم، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۴.
- قزاقی، ابوالفضل، التبیان علی سبیل السعادة، قدم له و علق علیه الذککور جعفر آق، یاسین، تهران: حکمت، ۱۳۷۱/۱۵۱۹.
- قزاقی، ابوالفضل، تدریسهای اعلی، مدینه فاضله ترجمه و تحشیه سید جعفر سجادی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۹.
- قزاقی، ابوالفضل، تحصیل السعادة، قدم له و علق علیه و شرح الذککور علی یوسفی، دار و مکتبه الهلال، بی.ن.
- قزاقی، ابوالفضل، فصول متروکه، حقه و قدم له و علق علیه الذککور فوزی مری، لاجور، تهران: مکتبه الزهراء، ۱۴۰۵ ق.
- فرادز، قوامی، احد، نظریه اخلاقی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۱.
- فخر کاشانی، ملا محسن، المجدیه البیضاء فی تالیف الاحیاء، ترجمه محمد صادق عارفی، مشهد: نشر بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۷۲.
- کاشانی، کمال الدین بن ابیالرزاق، تحف الامم فی حصائص الفقه، مقدمه و تصحیح محمد داماد، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۹.
- مصباح یزدی، محمد تقی، اخلاق قرآنی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸.
- مصباح یزدی، محمد تقی، نقد و بررسی مکاتب اخلاقی، نگارش و تحقیق، احمد حسین شیرازی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۲.
- ربیعی، محمد مهدی، ترقی، جامع السعادات، بی.ن: مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۸ ق.

▪ Majed Fakhr, *Ethical Theories in Islam*. Et. Brill Academic Pub & Exp Sub edition, ۱۹۹۷.

۶. نظام اخلاقی اسلام (۲)

تعداد واحدا ۲

نوع واحد الفراسی - اختصاصی

پیش نیاز: نظام اخلاقی اسلام (۱)

مقدمه: آشنایی با جایگاه و خاصیت اخلاق در اسلام و اهمیت آن در اندیشه اسلامی و آشنایی با مبانی نظری اخلاقی اسلامی و بررسی ویژگی‌های اخلاقی اسلامی.

سرفصل‌ها

- کلیات مربوط به اخلاق و علم اخلاق.
- جایگاه اخلاق و علم اخلاق در اسلام.
- مبانی نظری اخلاق اسلامی:
 - (الف) تفکر کلامی و نقد و تقی‌نسبی‌گرایی
 - (ب) حدیث و تفسیر ظاهری و عقلی
 - (ج) تأسیس ارزش‌های اخلاقی در اسلام
- اصول موضوعه اخلاق اسلامی:
 - (الف) انسان موجودی است معنوی
 - (ب) اختیار دارای مغلوب‌نهایی است.
 - (ج) تأثیر فطرت انسان در وصول به حقیقت
- ویژگی‌های نظام اخلاقی اسلام و مقایسه آن با دیگر نظام‌ها
- ماهیت سعادت در نظام اخلاقی اسلام
- راه وصول به سعادت
- عوامل کنی مشروط اخلاقی در اسلام

منابع

- ابن مسکویه، احمد بن محمد، تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعراض، قم: پداف، چاپ پنجم، ۱۳۷۱.
- الفهرست، حسین بن محمد، التدریج فی مکالم الشریعه فیه الشریف الترمذی، ۱۳۷۴.
- شری، سید عبداللہ، الاخری، شمس الدین، ۱۴۱۴ ق.
- شری، سیدالدین محمد (ملاصدرا)، الحاکمہ اللہ تعالیٰ فی الأشعار الأربعة العقدية، قم: منشورات مطبعه، ۱۳۷۹.
- طباطبائی، سید محمد حسین، اصول فقه و روش رئالیسم، تهران: انتشارات صراط، ۱۳۶۲.
- طوسی، نصیرالدین، اخلاق مامری، تصحیح و تفسیر مجتبی مینوی و غیاث حیدری، تهران: انتشارات خوارزمی، ۱۳۷۳.
- غزالی، عبداللہ، دستور الاخلاق فی الفکر فی بیروت، ۱۹۷۳.
- غزالی، امام محمد، (احیاء علوم الدین)، محقق: حافظ عراقی، عرب: ابو سعید بن حسین، دارالکتب العربی

- غزالی طوسی، محمد، کیمیای سعادت، به کوشش حسین خدیو جرم، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۲.
- قزاقی، ابوالحسن، التبیان علی سبیل السعادة، قدم له وعلق علیه الدكتور جعفر آل یاسین، تهران: حکمت، ۱۴۱۲/۱۳۷۱.
- قزاقی، ابوالحسن، التبیان علی سبیل السعادة، ترجمه و تحشیه سید جعفر سجادی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۹.
- قزاقی، ابوالحسن، تصحیح السعادة، قدم له وعلق علیه و شرحه الدكتور علی برملا، دار و مکتبه التلاک، بی.تا.
- قزاقی، ابوالحسن، سیاست مدینه، ترجمه و تحشیه سید جعفر سجادی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۹.
- قزاقی، ابوالحسن، فصل منوعه حقه و قدم له وعلق علیه الدكتور فوزی شری نجفی، تهران: مکتبه الزهراء، ۱۴۰۵ ق.
- قزاقی، ابوالحسن، احد، نظریه اخلاقی و فقهی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۱.
- قزاقی، ابوالحسن، المسحبه فی تہذیب الاحیاء، ترجمه محمد صادق عارفی، مشهد: نشر بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۷۲.
- کاشانی، کمال الدین عین‌الدین، تحفه الاخوان فی الخصائص الفلکیه، مقدمه و تصحیح محمد باقری، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۹.
- مصباح‌زادی، محمد تقی، اخلاق در فرائض، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸.
- مصباح‌زادی، محمد تقی، فقه و بررسی، کتاب اخلاقی، نگارش و تحقیق احمد حسین شریفی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۴.
- نراقی، محمد مهدی نراقی، جامع السعادات، بیروت: مؤسسه الاعلامی للمطبوعات، ۱۴۰۸ ق.
- Majed Fakhr, *Ethical Theories in Islam*, Ed. Brill Academic Pub, 2 Exp Sub edition, ۱۹۹۷

تعداد واحده: ۲

نوع واحده: نظری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت حقوق و بازسته‌های رفتاری و مسئولیت‌های اخلاقی در (قبایل) اجتماع و برخورد‌های اجتماعی و رعایت اصول و آموزه‌های اخلاقی اجتماعی - شناخت و رعایت آداب و زیسته‌های عادل و معاشرت اجتماعی.

سرفصل‌ها

* کلیات و مفهوم شناسی

- بررسی اخلاق اجتماعی
- اهمیت، ضرورت و جایگاه اخلاقی آداب معاشرت اجتماعی / رابطه آن با همه عین
- اصول و قواعد کلی - وظایف عام و اولیه
 - وفای به عهد و پیمانها
 - احسان و نیکوکاری / خبرخواهی
 - احترام به کرامت انسانی، دیگران / حفظ آبرو و عزت مؤمنین و عدم استفاده ابرازی از دیگران
 - حسن ظن / به وجه احسن تعبیر کردن اعمال مؤمنین / نهیت و پنهان کردن ابد غیبه
 - صداقت و راستگویی / پرهیز از فریبکاری، ریا و دروغی و نفاق / غیبت نکردن
 - حلیم، شکریایی، مدافعه مردم داری در سبک اجتماعی / عدم قیاز و اذیت دیگران
 - رعایت حقوق دیگران و احترام به قوانین / هنجارهای اجتماعی
 - حق شناسی / عدم صند جبران بر آملن / شکر / تشکر
 - مسئولیت پذیری در قبال اجتماع / آفر به معروف / اصلاح گری / انگومازی

- هنجارهای عام در برخورد‌های اجتماعی / معاشرت اجتماعی (هنجارهای جزئی تر و خاص)
 - پرهیز از مصروف گزینی / چشم و هم چینی / انجمن گزینی / تکلف و تعارف بیجا در رفتار و سلوک اجتماعی
 - والداری / احترام شردن آبرو و حریم خصوصی / نهی سر نکردن / دفاع از آبروی و مومن در غیاب او
 - رعایت مزاحمت و آداب اجتماعی
 - سلام کردن و انس گرفتن / اظهار موافقت و دوستی
 - گذشت و عفو و انصاف / عدم پذیری و پلنگه عذر تراشی / معاشرت خویش به هنگام انجام کار حضا
 - اخلاقی گفت و شنود، هر گز به دلایل / نقد پذیری / تحمل سخن دیگران
- هنجارهای خاص در قبال افراد خاص / در شرایط خاص
 - در خانواده

• آداب، احسان، مهرورزی با والدین، احترام و تکریم و مراقبت، پند پذیری و تشویق شنوی.

- شیوه رفتار و تعامل با همسر
- شیوه رفتار و تعامل با فرزندان
- شیوه تعامل با خویشاوندان (برادران و خواهران و دیگر اقوام...) صفا رحیم و...
- در آموزشگاه و محیط آموزشی تعامل با اسناد و اسنادی

منابع

- شبیر خان، آداب تعلیم و تعلم در اسلام، ترجمه سید محمد باقر حجتی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۹.
- انوری، محسن و مومنی جعفری، اخلاقی جنتی، پیاپی ۹، تهران: ۱۳۹۱.
- عالم شریعتی، تعلیم و تربیت اسلامی، تهران: انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۴.
- قائم وانی، دوسهائی از اخلاقی دین است، تهران: شرکت چاپ و نشر بین المللی، تألیفات اسلامی، ۱۳۸۰.
- دراز، عبداللہ، دستور الاحلاق فی القرآن، تعریب به عبدالصبور شاهین، بیروت: ۱۴۲۳.
- محمد مهدی شمس الدین، نظام حکومت و مدیریت در اسلام، ترجمه سید مرتضی آیت الله راننده شیرازی، تهران: موسسه تشاد است و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۶.
- مصباح برقی، محمد تقی، اخلاق در قرآن، تحقیق و نگارش: محمد حسین ابنکندری، قم: مؤسسه آموزش و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۹.
- مهدوی کنی، محمد رضا، اخلاق در اسلام، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۲۲.

۹. اخلاق و عرفان

تعداد: واحد ۲

نوع واحد: الزامی - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی رابطه عرفان و اخلاق و شناخت کلیات و مبانی عرفان

موضوعات

- تعریف، موضوع و مبانی عرفان و اخلاق
- تشابه و افتراق اخلاق و عرفان و بیان فاسد و هدف و رویکردها
- بررسی نظریه های علمی و انسانی در باب رابطه اخلاق و عرفان
- مبانی اخلاق عرفانی
- نحوه ها اخلاق عرفانی در اسلامیه تیه و مسیحیت
- الگو های عرفانی و اخلاقی، عیاران و مگاه صوفیانه و عارفانه به اخلاق
- آشنایی با حوزه های مشترک عرفان و اخلاق اسلامی
- آشنایی با رویکردهای عرفانی اخلاقی اسلامی
- رویکردهای گوناگون به اخلاق در عرفان اسلامی
- نسبت اخلاق عرفانی با عرفان عمادی
- جایگاه عرفان عمادی و اخلاق در جمع بندی کلی عرفان اسلامی
- تمسایل و ردایل در دستگاه عرفانی اخلاقی اسلامی
- انسان کامل در عرفان اسلامی
- اخلاق اصناف در اخلاق عرفانی

منابع

- ابن زکریا، هاشمی القنبر علی، تهذیب الفوائد، تهران: نشر المحسن اسلامی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۶۰.
- ابن سینا، الاشارات والتهیهات، تهران: دفتر نشر کتاب، ۱۴۰۳، (نسخه ۹ و ۱۰).
- جانی، مولانا عبد الرحمن، فقه شریعت تهران: انتشارات کعبه، (بی تا).
- حبیبی، بهرامی، سید محمد، رساله لب التیاب در عیر و سلوک فقهی الاشیاب، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۶۶.
- ریاضی، محمد، کتب دهره، قم: بی تا، کتاب و رسوم، تهران: اساطیر، ۱۳۸۲.
- میرد باهر العلوم، رساله عیر و سلوک، قم: انتشارات هجرت، ۱۴۰۶ ق.
- سید حیدر آملی، جامع الاسرار و منبع الانوار، تهران: نشر انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۸.
- سنجای بر، جانی، ادب و الفقه، تصحیح و ترجمه محمد داندی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۲.

- فخری، ناصرالدین محمد، توصیف الأشرف، تصحیح: سید مهدی مدحی نقی، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۳.
- عبد الرزاق نقاشانی، شرح معانی السنن، انتشارات بیدار، قم ۱۳۷۲.
- عزیزالدین قسری، الامسین الذکری، نشر کتاب خانه عظیمی، تهران ۱۳۷۷.
- قزوینی، حمد الدین، مقتضات الیه، انتشارات مولی، تهران ۱۳۷۵.
- فخری، ی. د.، شرح قصص الاحکام، قم: انتشارات بیدار، (بی تا).
- کاشانی، عزالدین محمد بن علی، مصباح البدایه و مفتاح الکتابه، تهران: نشر مؤسسه علمیه ۱۳۷۲.
- کاشانی، محمدالدین، تحفه الاخوان فی تصانص القلبی، مقدمه و تصحیح: محمد داغی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۹.
- کریم، هادی، آیین جوشمردی، ترجمه احمدی زرقی، تهران: نشر نور، ۱۳۶۳.
- محی الدین عری، کتوبات مکرمه نشر دار صادر، بیروت: (بی تا).
- مکی، ابوطالب، قوت القلوب، نشر دار الفکر، بیروت: (بی تا).
- موسوی خمینی، روح الله، چهل حدیث، تهران: مؤسسه نشر موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۸.
- موسوی خمینی، روح الله، مصباح الهمدانی فی التخلی و التوایه، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۶۲.
- هجویری، علی بن عثمان، کتاب المسحوب تصحیح: محمود عابدی، تهران: سیروش، ۱۳۸۳.
- مبدائی، عین القصاص، شهیدان، مقدمه و تصحیح: عتیق میرزا، تهران: مؤسسه عظیمی، ۱۳۷۷.
- حاشی، نورالدین عبدالکریم، مقتضات الامس، تصحیح: مهدی نورمحمدی، تهران: علمی، ۱۳۶۹.
- نصاری، خواجه عبداللہ، صمد عیدو، به اهتمام: قاسم نصاری، تهران: مظهری، ۱۳۵۸.
- نصاری، خواجه عبداللہ، شرح معانی السنن، تهران: الزهراء، ۱۳۷۲.

۱- مبانی و روش‌های تعلیم و تربیت در اسلام

فصل ۲ واحد ۲

نوع واحد: تئوری - اختصاصی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با مبانی و روش‌هایی که قرآن کریم و روایات اسلامی و کتب اخلاقی علمای تربیتی مسلمانان از آنها بهره گرفته‌اند. شناخت منابع تحقیق تعلیم و تربیت اسلامی؛ شناخت عوامل مؤثر و مهم در تعلیم و تربیت اسلامی؛ مراحل تعلیم و تربیت اسلامی؛ اصول حاکم بر تربیت اسلامی - ویژگی‌های مهم نظام تربیت اسلامی.

سرفصل‌ها

- تعریف مبانی اصول و روش تعلیم و تربیت
- مبانی تعلیم و تربیت
- مبانی انسان‌شناختی
 - تعریف هویت انسانی و عناصر سازنده آن
 - غایت انسان
- مبانی ارزشی
 - نقش اخلاق در هویت‌سازی
 - انسانی یا طبیعی بودن ویژگی‌های اخلاقی
 - مذاکات اخلاقی
 - تبیین رابطه با مبانی اخلاقی و کمرشانی انسان
- مبانی معرفت‌شناختی
- مبانی دینی
 - نقش باورهای دینی در تربیت اخلاقی
 - نقش مناسک دینی در تربیت اخلاقی
- اهداف تعلیم و تربیت اسلامی
- روش‌های تربیتی با توجه به مساجات سه‌گانه پیشین، گرایش و رفتاری
- عوامل و منابع تعلیم و تربیت
 - نقش عوامل و منابع انسانی
 - به عوامل و منابع محیطی
 - ج. عوامل و منابع تربیتی (خانواده)
 - د. عوامل و منابع فردی
- عوامل و منابع رفتاری
- عوامل و منابع معرفتی

- باقری، خسرو. دیدگاه‌های جدید در فلسفه تعلیم و تربیت. نشر علم، تهران: ۱۳۶۸.
- باقری، خسرو. نگاهی نو بر به تربیت اسلامی. تهران: انتشارات علمیه، چاپ بیستم، ۱۳۸۸.
- پژوهشکده میرد و دانشگاه. فلسفه تعلیم و تربیت تهران: سمت، ۱۳۷۶.
- حسینی، سید علی اکبر. تعلیم و تربیت اسلام. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۵.
- خانیکی، منوچهر. مبانی، مکاتب فلسفی و فقهی، تربیتی. انتشارات یادآور کتاب، تهران: ۱۳۷۸.
- طباطبائی، سید محمد حسین. اسرار از آغاز تا انجام. ترجمه صادق لاریجانی. تهران: دانشگاه الزهراء، ۱۳۷۱.
- طباطبائی، سید محمد حسین. تفسیر المیزان. ترجمه محمد باقر موسوی همدانی. تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۴.
- کرمه نویسندهگان. زیر نظر مصباح یزدی، محمد تقی. فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی. تهران: انتشارات دفتر معارف، ۱۳۹۰.
- دهنری، مرتضی. تعلیم و تربیت در اسلام. قدم انتشارات صدف، ۱۳۷۸.
- عظیم زاده، میر عبدالحسین. گفتارهایی نو در فلسفه و فلسفه تربیت. انتشارات خنجر، تهران: ۱۳۷۷.
- نایب. ابن. دغدغه‌های نو فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی. ترجمه فرهنگ علی زاده. تهران: موسسه کتاب بهار، ۱۳۹۳.
- کامران، عظیم محمد. فلسفه تعلیم و تربیت. تهران: انتشارات معارف و تدوین کتاب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و ترجمه، علوم انسانی، ۱۳۹۱.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد الزامی - اختصاصی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با ابعاد، فرایند و مؤلفه‌های رشد اخلاقی و آگاهی از چالش‌های مربوط به حوزه روان‌شناسی و اخلاق به ویژه در حوزه رشد اخلاقی

سرفصل‌ها

- آشنایی با شاخه روان‌شناسی رشد (روان‌شناسی تحولی / روان‌شناسی زیستی)
- تعریف رشد و عوامل مؤثر بر آن، ویژگی‌های رشد در انسان و ابعاد رشد (رشد جسمانی، عاطفی، شناختی، اجتماعی و رشد اخلاقی و دینی)
- مراحل و مؤلفه‌های رشد اخلاقی در آموزه‌های دینی
- الگوهای صورت‌بندی در نظریه‌های رشد اخلاقی
- ساختارگیری و مراحل رشد و تحول اخلاقی
 - تفکر و اخلاق
 - وجدان، غریز و اضطراب و احساس گناه
- نظریه‌های سرحادی رشد اخلاقی / دیدگاه‌های شناختی، تحولی
 - نظریه پیژنه در باب رشد اخلاقی
 - نظریه کولبرگ در باب رشد اخلاقی
- دیدگاه‌های تکلیفی (تئوری قلمرویی الیوت تودیل)
- جنسیت و اخلاق
 - نظریه گیلرگان در باب جهت‌گیری‌های اخلاقی / اخلاقی مراقبت و رشد اخلاقی
- رشد اخلاقی و روابط میان‌گروهی
- رشد اخلاقی و نظریه روان تحلیل‌گری
- رشد اخلاقی و نظریه یادگیری اجتماعی
- رشد اخلاقی و مفهوم وجدان
- رشد اخلاقی و بازتابی معیارهای رفتاری

منابع

- بی‌روا، ناصر و همکاران، سیداحمد، روان‌شناسی رشد با نگرش به منابع اسلامی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۹۴.
- بیابانگرد، اسماعیل، روان‌شناسی نوین، نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۷.

- سیف، مریم و کتیر، پروین روان‌شناسی رشد، تهران: سمت، ۱۳۸۰.
- سیف، علی‌اکبر، روان‌شناسی پرورشی، تهران: نشر آگاه، ۱۳۷۸.
- سیف، علی‌اکبر، تغییر رفتار و رفتارهای دوران، تهران: نشر آگاه، ۱۳۷۷.
- شعاری‌زاده، علی‌اکبر، روان‌شناسی رشد، تهران: انتشارات، ۱۳۷۳.
- قناری، روان‌شناسی مثبت، علم شادمانی و نیرومندی‌های انسان، تهران: نشر سخن، ۱۳۹۳.
- کلمبر، پروین، روان‌شناسی نوین، تهران: نشر دانشگاهی، ۱۳۸۲.
- کلین، ملائی و اسمان، جودیت، رشد اخلاقی: کتاب راهنما ترجمه محمد رضا جهانبخش‌زاده و علی رضا شیخ‌شعاعی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۹.
- منصور، محمود، روان‌شناسی کودک، تهران: سمت، ۱۳۷۸.
- هیگلز، تگزین، و همکاران، (مبانی روان‌شناسی، ج ۱ و ۲) ترجمه محمدعلی براهنی و همکاران، تهران: رشد، ۱۳۸۵.
- BarCharts, Inc. ۲۰۱۰. *Psychology: Developmental (Life Span)*. Lam Creds. QuickStudy.
- Thomas, R. Murray. ۱۹۹۷. *Moral Development Theories Secular and Religious: A Comparative Study*. Praeger.
- Sinnott-Armstrong, Walter. ۲۰۰۶. *Moral Psychology: The Neuroscience of Morality: Emotion, Brain Disorders, and Development (Bradford Books)*. Vol. ۳, ۳ vols. The MIT Press.
- Killen, Melanie. ۲۰۰۶. *Handbook of Moral Development*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Leiby, A., Kohlberg, L., Speicher, B., Hewer, A., Candee, D., Gibbs, J. C. & Power, C. (۱۹۸۷) *The measurement of moral judgement* (vol. ۳). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Blasi, A. (۱۹۹۵). *Moral understanding and moral personality: The process of moral integration*. In W. M. Kurtines and J. L. Gewirtz (Eds.), *Moral development: An introduction*. (pp ۲۲۹-۲۵۳) Boston: Allyn & Bacon.
- Gilligan, C. (۱۹۸۲). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Harvard University Press. Cambridge.
- Selman, R. L. (۱۹۸۰). *The growth of interpersonal understanding: Developmental and clinical analyses*. New York: Academic Press.
- Piaget, J. (۱۹۶۵). *Moral Judgement of the child*. New York: Free Press.
- Peterson, C. C., Peterson, J. L., & Seeto, D. (۱۹۸۳). *Developmental changes in moral reasoning*. *Child Development*, ۵۴.

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: الزامی - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد.

هدف آشنایی با ویژگی‌های فعل اخلاقی از دیدگاه قرآن، بررسی هدف اخلاق از دیدگاه قرآن کریم، راه رسیدن به هدف اخلاقی (سعادت)، شناخت ارزش‌های اخلاقی از دیدگاه قرآن و راه دست آوردن ارزش‌های اخلاقی از دیدگاه قرآن کریم، مفهومی از دیدگاه قرآن، عوامل سقوط اخلاقی از منظر قرآن.

سرفصل‌ها

- تعریف اخلاق
- مفهوم شناسی اخلاق در قرآن کریم
- بررسی هدف اخلاق از دیدگاه قرآن و اندیشمندان
- راه رسیدن به هدف اخلاقی
- مفاهیم عام اخلاقی از دیدگاه قرآن: بخیر و سوء، نور و ظلمت، حق و باطل، بر و فجور، تقوا، صبر، احسان، عفو و مغفرت
- ارزش‌های اخلاقی از دیدگاه قرآن کریم: احسان و نیکی‌کاری، امانت، انصاف، تواضع، توکل، صدق، عفو و...
- راه دست آوردن ارزش‌های اخلاقی از دیدگاه قرآن
- رفتارهای اخلاقی از دیدگاه قرآن و سقوط اخلاقی
- عوامل سقوط اخلاقی از منظر قرآن
- اخلاق اجتماعی، اخلاق و زندگی اجتماعی، ارزش‌های اجتماعی از دیدگاه قرآن، ملاحظات کلی در اخلاق اجتماعی از دیدگاه قرآن کریم: اصل عدل، احسان و...
- مبادی و اصول اخلاق در قرآن کریم: عدل، جزء غالب و...
- قاعده و فعل اخلاقی و نسبت آنها با یکدیگر در قرآن
- معرفت اخلاقی در قرآن و تاثیر و تاثر آن در نسبت با عمل اخلاقی
- نسبت جزء و عمل در قرآن
- فضائل و رفتارها در نظام اخلاقی قرآن کریم
- مباحث فقه اخلاقی در قرآن کریم مانند: واقع گرای اخلاقی، معرفت اخلاقی، نسبت اخلاقی و...

منابع

- قرآن، عبدالله، دستور الاخلاق فی القرآن، ترجمه به عبدالصمد شاهین، بیروت: ۱۹۷۲.
- مصباح یزدانی، محمدتقی، اخلاق در قرآن، تحقیق و نگارش: محمدحسین اسکندری، ۱۳۷۹.
- مودودی کبر، محمدنور، اخلاق عملی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۷۲.

دروس الزامی - اختصاصی گرایش فلسفه اخلاق

- اخلاق تطبیقی بین ادیان
- تاریخ فلسفه اخلاق در اسلام و غرب
- فروع اخلاق (۱)
- فروع اخلاق (۲)
- نظریه‌های اخلاقی (مکتب اخلاقی هنجاری) (۱)
- نظریه‌های اخلاقی (مکتب اخلاقی هنجاری) (۲)
- دین و اخلاق
- نظریه اخلاقی اسلام

تعداد واحد: ۲

تیم واحد: الزامی - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی با اصول و معانی مشترک و وجوه افتراق اخلاقی در ادیان ابراهیمی جهان شامل اسلام، یهودیت و مسیحیت. و نیز شناسایی موارد و اصولی که در هر یک از این سه دین بر آنها تأکید بیشتری شده است.

سرفصل‌ها

- جایگاه اخلاق در ادیان ابراهیمی
- روش‌شناسی معرفت اخلاقی
- سعادت و غایت حیات آدمی
- فضیلت و تقوا آن
- فضیلت‌های اخلاقی دینی، عشق و محبت از دیدگاه ادیان بزرگ و اینکه این مانند عشق انسان به خدا و به عکس و ...
- زهد و تقوا از دیدگاه ادیان بزرگ
- قداسات حیات در ادیان
- محیط زیست در ادیان

منابع

- قرآن کریم و کتاب مقدس (عهد قدیم و جدید)
- منابع روایی و سنت اسلامی
- تلمود
- متون های اخلاق اسلامی، اخلاق مسیحی - اخلاق یهودی در دایره المعارفهای مختلف
- اخلاق در شرق دین جهان - ویرجین اسکیر و دیگران با ترجمه محمد حسین رفقا، انتشارات اطلاعات

- Hauerwas, Stanley. ۲۰۰۴. *The Blackwell Companion to Christian Ethics*. Malden MA: Blackwell Pub.
- Singer, Peter. ۱۹۸۳. *A Companion to Ethics. With corrections*, Oxford UK, Cambridge Mass. USA: Blackwell Reference.
- Schweitzer, Willem, ed. *The blackwell Companion to Religion Ethics*, ۱ edition Malden, MA: Wiley-Blackwell, ۲۰۰۵.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: تئوری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با تاریخ و سیر تحول اندیشه‌های اخلاقی از یونان باستان تا کنون؛ اشاره به نوج و اقوال ففثریه‌ها و اندکثره‌های فلسفی در حوزه فلسفه اخلاق.

سر فصل‌ها

- اخلاق در یونان
- اخلاق در قرون وسطی: اخلاق تئوس در قرون وسطی و جهان مسیحیت
- دیدگاه‌های فیلسوفان اخلاق در یونان (فلسفه اخلاق در جهان اسلام)
- دیدگاه‌های فیلسوفان اخلاق در اسلام: معتزله و غزالی و فیلسوفان مسلمان چون ابن سینا، ملاصدرا و...
- دیدگاه‌های فیلسوفان اخلاق در قرون معاصر و معاصر
- فلسفه اخلاقی در دلیلی غرب
- فلسفه اخلاقی در سنت تعالیمی و تفریدی
- رویکردهای نوین در حوزه اخلاق عبادی، قرآنی
- حوزه‌های جدید در اخلاق کاربردی

منابع

- بکر، لارنس سی و شارلوت بی بکر، تاریخ فلسفه اخلاقی غرب، گروهی از مترجمان، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸.
- کشیدنی، بیان ری، فلسفه معن، معرفت و ارزش در قرن بیستم، تاریخ فلسفه غرب، ج ۱، ترجمه باسر حوشتویسر، تهران: حکمت، موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۹۲.
- مک‌اینتیر، اندرس، تاریخچه فلسفه اخلاقی، انتشارات حکمت، تهران: ۱۳۷۹.
- مک‌اینتیر، اندرس، در پر فضیلت، ترجمه شوریازی و شماری، تهران: سنت، ۱۳۹۰.
- نیر، مسکویه، احمد بن محمد، تفسیر الاخلاقی و تفسیر الاعراق، قم: بیدار، چاپ پنجم، ۱۳۷۱.
- حسن، غلامحسین، اخلاق اسلامی و اسلام، دمشق: دارالقام، ۱۴۲۰.
- طباطبایی، سید محمد حسین، بحرول فلسفه و روش رتائیم، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۴۴.
- موسی، ناصرالدین، اخلاق تفسیری، تصحیح و تألیف: حبیبی، بنوی و علیرضا حیدری، چاپ پنجم، تهران: خوارزمی، ۱۳۷۴.
- فرامرز، غلامحسین، احمد، نظریه اخلاقی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۱.
- زبانی، محمد مهدی ترقی، جامع المحدثات، بیروت: موسسه الاعلیٰ للامطهرات، ۱۴۰۸.

- ابن سینا، حسین بن عبدالله، الاشارات والتبہات، تہران: دفتر نشر کتاب، ۱۴۰۳.
- ابنہانی، محمد حسین، اشارات ابن سینا فی شرح الکتابۃ، قم: مؤسسۃ آل شہیدین لاحیاء التراث، ۱۴۱۵ھ.
- ابنی عبدالعزیز، معتزلی، الدغی فی جواب التوحید والتعدیل، تحقیق احمد قزاق الامرونی و ابراهیم مذکور، قاہرہ: ۱۳۸۲.
- لاهیجی، عبدالرزاق، سر مایہ نمدو، تصحیح اصنافی لاریجانی، تہران: انتشارات الزمزم، ۱۳۶۴.
- مایتریک، جان، فلسفہ الفارابی، ترجمہ و تعلیقات اصنافی لاریجانی، تہران: مرکز ترجمہ و نشر، ۱۳۶۸.
- Becker, Lawrence, *A History of Western Ethics*, 2nd ed, New York: Routledge, ۲۰۰۳.
- Bourke, Vernon J, ۲۰۰۸, *History of Ethics: Modern and Contemporary Ethics*, Axion Press.
- Cahn, Steven M. and Peter Markie, ۲۰۰۵, *Ethics: History, Theory, and Contemporary Issues*, 3th ed, Oxford University Press.
- Crisp, Roger, ed, ۲۰۰۴, *The Oxford Handbook of the History of Ethics*, Oxford University Press.
- *Ethical theories in Islam*, Majid Fakhri, Routledge.
- Gensler, Harry J. and Earl W. Spurgin, ۲۰۰۸, *Historical Dictionary of Ethics*, Scarecrow Press.
- Houtsma, George F, *Islamic Rationalism*, Oxford, ۱۹۷۷.
- Irwin, Terence, *The Development of Ethics: A Historical and Critical Study*, Vol. ۲, *From Kant to Rawls*, Oxford University Press, USA, ۲۰۰۶.
- MacIntyre, Alasdair, *Short History of Ethics: A History of Moral Philosophy from the Humeric Age to the Twentieth Century*, Second Edition, 2nd ed, University of Notre Dame Press, ۱۹۸۷.
- Schneewind, J, ۲۰۰۱, *Essays on the History of Moral Philosophy*, Oxford (England); New York: Oxford University Press.
- Stote, Michael, *Essays on the History of Ethics*, Oxford; New York: Oxford University Press, ۲۰۰۰.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: الزامی - اختصاصی

پیش نیاز: کلیات فلسفه اخلاق

هدف: آشنایی دانشجویان با فرا اخلاق به عنوان یکی از مهمترین شاخه های فلسفه اخلاق و بررسی مهمترین نظریه های فرا اخلاقی و توانایی ارزیابی مباحث نظری در این عرصه

سرفصل ها

- تعریف فرا اخلاق.
- بیان شاخه های مختلف مطالعات فرا اخلاقی:
- الف) مباحث وجود شناختی:
 - بررسی نظریه های واقع گرایانه و نواقصی که در حوزه اخلاق
- ب) مباحث معناشناختی:
 - بررسی معنا و مدل های مفاهیم اخلاقی (ارزشی و الزامی)
 - زبان اخلاق: شناخت گویی و شناخت گویی در حوزه اخلاق: تحلیل جملات اخلاقی به جهت استخراج جملات (بهترین تفسیر زبانی و معنایی جملات اخلاقی چیست؟) آیا قضیه با گزاره و اخبارات؟ آیا صدق و کذب پذیرند؟ آیا امر و توصیه اند؟
 - تحلیل مفاهیم بیک (thin) اخلاقی همچون پاینده خوب، الزام
 - آشنایی با مهم ترین نظریه ها در مباحث فرا اخلاق با تمرکز بر معناشناسی گزاره های اخلاقی
 - تعریف پذیرش تعریف ناپذیری مفاهیم بنیادین اخلاقی: طبیعی انگیزی، ناطعیتی انگیزی
 - مفهوم حسن و قبح اخلاقی در کلام اسلامی

منابع

- هاربرل، استیون و گیلبرت، آلن، اخلاقی به فلسفه اخلاقی در سده بیستم، ترجمه مصطفی ملکیان، تهران: دفتر پژوهش و نشر، سپهر پرنی، ۱۳۸۹.
- مصباح یزدی، محمد تقی، دروس فلسفه اخلاقی، تهران: انتشارات اطلاعات، ۱۳۷۳.
- مک ناتن، دیوید، نگاه اخلاقی، در آمدی به فلسفه اخلاق، ترجمه حسن میلندری، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۹۱.
- میر، جرج، اخلاق، ترجمه غلامحسین توتکی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلام، ۱۳۸۶.
- ورتز، مری، فلسفه اخلاقی در قرن بیستم، ترجمه ابوالقاسم قائمی، قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۰.
- میر، زین العابدین، اخلاقی اخلاق، ترجمه امیر دیوانی، قم: انتشارات فقه، ۱۳۸۳.

- Rago, Edited By Carla. *Constructivism in Ethics*. Cambridge General Academic. 2007.
- Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Becker, eds. *Encyclopedia of Ethics*. Routledge. 2002.
- Brady, Michael. *New Waves in Metaethics*. 1st ed. Palgrave Macmillan. 2002.
- Cahn, Steven M. and Andrew T. Fortson. *Foundations of Moral Philosophy: Readings in Metaethics*. Reprint edition. New York City: Oxford University Press. 2002.
- Fisher, Andrew, and Simon Kirchin, eds. *Arguing about Metaethics*. 1st ed. Routledge. 2005.
- Fisher, Andrew. *Metaethics: An Introduction*. Acumen Publishing. 2005.
- Hooker, Brad, ed. 2003. *Moral Particularism*. Oxford University Press, USA.
- Miller, Alexander. *Contemporary Metaethics: An Introduction*. 2 edition. Cambridge, UK ; Malden, MA: Polity. 2007.
- Schroeder, Mark. 2002. *Noncognitivism in Ethics*. Hoboken: Taylor & Francis.
- Shafer-Landau, Russ (ed). *Oxford Studies in Metaethics, Volume 2*. Vol. 1, 2 vols. Oxford University Press. 2007.
- Shafer-Landau, Russ. 2003. *Moral Realism a Defence*. 2th ed. Oxford: Oxford Univ. Press.
- Simons-Armstrong, Walter. 2003. *Moral Skepticism*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Thomson, Anne. *Critical Reasoning in Ethics: A Practical Introduction*. London; New York: Routledge. 2005.
- Wong, David B. 2002. *Natural Moralities: A Defense of Pluralistic Relativism*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Zimmerman, Aaron. *Moral Epistemology*. New York: Routledge. 2003.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: تئوری - اختصاصی

پیش نیاز: فروع اخلاق (۱)

هدف: آشنایی دانشجو با فروع اخلاق به عنوان یکی از مهمترین شاخه‌های فلسفه اخلاق و بررسی مهم‌ترین نظریه‌های فروع اخلاقی و توانایی ارائه مباحث نظری در این عرصه.

سرفصل‌ها

- (ب) مباحث معرفت‌شناختی:
 - بررسی راه‌های کسب معرفت و شناخت اخلاقی: عقل و استدلال عقلی، کشف و شهود، حس و تجربه، وحی و انهام و...
 - توصیف گزاره‌های اخلاقی
- (د) مباحث منطقی:
 - استنتاج باید، ترکت، هست و اشاره به اشکال هیوم و پاسخ‌های آن در میان غربیان و مسلمانان
 - نسبت موضوع و محمول حکم اخلاقی
 - مباحث منطقی (بررسی ارتباط میان هست‌ها و باید‌ها، آیا میان هست‌های عالم و باید‌های عالم رابطه‌ای تولیدی وجود دارد یا خیر؟)
- شاخه‌های مهم فروع اخلاق در دو حوزه اسلامی و غربی
- تأثیر مباحث فروع اخلاقی در مباحث اخلاق، جنجاری
- دامنه مباحث ما فی فروع اخلاق: شکاکیت و نیهیلیسم اخلاقی
- تحلیل مفهوم «صفت» و «توجه» در باور اخلاقی
- منابع معرفتی نگریین و مصنفان حکم اخلاقی (حس اخلاقی و نظریه همدلی، عقل، عدل (مفسر) و قیاس شرعی: نظریه امر الامر در باب معرفت‌شناسی باور اخلاقی، وجدان...)
- آیا اصول عامی در باب اخلاقیات وجود دارد یا نه؟ هر موقعیتی حکم مخصوص به آن موقعیت صادر کنیم؟ «عام» گزین / خاص گزین: کتابت گزینی
- آیا مبارزه واقعی، مفاهیم اخلاقی مستقل از ذهن و زبان آدمی وجود دارد یا نه؟ چه وجود دارند و چگونه؟
- نقش به‌عنوان واقع گرا و شبهه واقع گرا: نظریه خطای سکی و نظریه‌های اعتدال‌گرا (برساختی گرا)
- آیا مفاهیم اخلاقی را ما «معنی» می‌کنیم (به تعبیر دیگر وابسته به نگارش و طرز تفکر ما آدمیان) لذا با آنچه از قبل در جهات مستقل از ذهن ما وجود دارند، کشف می‌کنیم؟
- رابطه حکم اخلاقی و انگیزش اخلاقی: مناقشه درونی «گزینی و پیروی گزینی» آیا حکم به تنهایی می‌تواند انگیزه‌آفرینی در عمل اخلاقی باشد یا علاوه بر آن به معنی دیگر نیز است؟ (تحلیل ارائه به طور عام و صنعت اخلاقی بخاطر خاص: تحلیل شایسته و اباحی گری اخلاقی (amoralism))

- دابول، ادنیون و گیبارت، آلن، نگاهی به فلسفه اخلاقی در سده بیستم، ترجمه مصطفی ملکیان، تهران: نشر پژوهش و نشر، سپهری، ۱۳۸۱.
- جوادتی، محسن، مسئله پند و هشمت، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۶.
- نصیبی، یزدان، محمدتقی، دروس فلسفه اخلاقی، تهران: انتشارات اطلاعات، ۱۳۷۳.
- ملک، ناصر، دیوبند، نگاه اخلاقی، در آئین به فلسفه اخلاقی، ترجمه حسن میانجی، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۹۱.
- مور، جورج، ادوارد، اخلاق، ترجمه اسماعیل سعادت، تهران: انتشارات علمی فرهنگی، ۱۳۷۵.
- مور، جورج، ادوارد، مانی اخلاق، ترجمه غلامحسین توکلی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۱.
- وارنر، ج. جی، فلسفه اخلاقی در قرن حاضر، ترجمه و تعالیه صادق لاریجانی، تهران: مرکز ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۸.
- وارنر، ج. جی، فلسفه اخلاقی در قرن بیستم، ترجمه ابوالقاسم طباطبائی، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۰.
- هیر، ریچارد، مریدین، زبان اخلاقی، ترجمه امیر دیوانی، قم: انتشارات طه، ۱۳۸۳.

- Bagn, Edited By Carla. *Constructivism in Ethics*. Cambridge General Academic, ۲۰۰۳.
- Simon-Armstrong, Walter. ۲۰۰۶. *Moral Nihilism*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Becker, eds. *Encyclopedia of Ethics*, Routledge, ۲۰۰۱.
- Brady, Michael. *New Waves in Metaphysics*. 1st ed. Palgrave Macmillan, ۲۰۱۰.
- Calu, Steven M. and Andrew T. Forgehines. *Foundations of Moral Philosophy: Readings in Metaethics*. Reprint edition. New York City: Oxford University Press, ۲۰۰۶.
- Fisher, Andrew, and Simon Kirchin, eds. *Arguing about Metaethics*. 1st ed. Routledge, ۲۰۰۶.
- Fisher, Andrew. *Metaethics: An Introduction*. Acumen Publishing, ۲۰۱۱.
- Miller, Alexander. *Contemporary Metaethics: An Introduction*. 1 edition. Cambridge, UK; Malden, MA: Polity, ۲۰۰۶.
- Roojen, Mark van. *Metaphysics: A Contemporary Introduction*. 1 edition. New York: Routledge, ۲۰۰۶.
- Slater-Landau, Russ (ed). *Oxford Studies in Metaphysics, Volume ۳*. Vol. ۳, 4 vols. Oxford University Press, ۲۰۰۷.
- Thomson, Anne. *Critical Reasoning in Ethics: A Practical Introduction*. London, New York: Routledge, ۲۰۰۹.
- Schwedter, Mark. ۲۰۱۰. *Noncognitivism in Ethics*. Hoboken: Taylor & Francis.
- Zimmerman, Aaron. *Moral Epistemology*. New York: Routledge, ۲۰۰۰.
- Slater-Landau, Russ. ۲۰۰۱. *Moral Realism a Defence*. 3th ed. Oxford: Oxford Univ. Press.
- Simon-Armstrong, Walter. ۲۰۰۶. *Moral Psychology: The Evolution of Morality: Adaptations and Invariances*. Vol. ۱, ۲ vols. The MIT Press.
- Wong, David B. ۲۰۰۶. *Natural Moralism: A Defense of Pluralistic Rule-based Ethics*. Oxford; New York: Oxford University Press.

۱۷. نظریه‌های اخلاقی (مکاتب اخلاقی هنجاری) (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: تئوری - اختصاصی

پیش‌نیاز: کلیات فلسفه اخلاق

هدف: آشنایی با مهم‌ترین رویکردها و نظریه‌ها در حوزه اخلاق هنجاری و بررسی مبانی و دلایل آنها

مرفصل‌ها

- کلیات: مقدمه و بیان کلیه‌ایه‌های در اخلاقی هنجاری / نظریه‌های هنجاری
- فلسفه اخلاق: شاخه‌ها و زیر مجموعه‌ها (رویکردهای توصیفی هنجاری و نوا اخلاقی)
- رابطه در اخلاق و اخلاق هنجاری
- جایگاه اخلاق هنجاری و نظریه‌های اخلاقی
- امکان / مطلوب بودن توسل به نظریه اخلاقی: فلسفه به حاکم نظریه‌ها، اصول تئوری اخلاقی، اخلاقی و طبیعت
- تعریف نظریه اخلاقی: هدف و کارکرد / شاخصه‌های یک نظریه اخلاقی: مقبولیت و معیار منجش نظریه‌ها / ایستاده و شروع لازم نظریه اخلاقی
- انواع نظریه‌های اخلاقی: شیوه‌های تقسیم و طبقه‌بندی نظریه‌ها / مبنا و معیار تقسیم نظریه‌ها / رویکردها و موجه‌ترین تقسیم بر مبنای تاریخی / بر مبنای توجه به تین این اساس عنصر محوری: نتیجه فعل، فعل / وظیفه: نیست / منش / شخصیت خاص اخلاقی: (فعل / فاعل محوری)
- نظریه‌های پیامدگرا (پیامدگرایی اخلاقی)
 - سودگرایی اخلاقی (به عنوان بررسی و نقد سودگرایی روانشناختی)
 - دیگرگرایی اخلاقی (ضمن اشاره به دیگرگرایی نیوگوتیک و ...)
 - سودگرایی اخلاقی
 - سودگرایی کلاسیک (نقد سودگرا / نقد سودگرا: چرایی بنیاد و جان استوارت میل)
 - سودگرایی مدرن (سودگرایی / معانی حق، این مورد سودگرایی / فاعله سودگرا / سودگرایی ترجیحی: آ. آ. رابینز)
- نظریه‌های وظیفه‌گرا (وظیفه‌گرایی اخلاقی) / پیامدگرا از وظیفه‌گرایی
 - نظریه امر تاملی (نظریه حسن و قبح عقلی / اندیشه و نظریه فیلسوفان غرب در همین و مضمر)
 - وظیفه‌گرایی کانت: / نظریه اخلاقی کانت (وظیفه‌گرایی مطلق / کانت / عقل‌گرایی)
 - وظیفه‌گرایی دیوید راس (وظیفه‌گرایی عام‌گرا / شهودگرا)
 - نظریه عدالت به مثابه انصاف جان رالز

- بکیر، لارنس سی. و شارلوت بی. بکیر، مجموعه مقالات فلسفه اخلاق (آورگرفته از دانشنامه فلسفه اخلاق)، ترجمه گروهی از مترجمان، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰.
- پیرچیریت، دیوید ام. و ریاسه، پل ازورتن، دانشنامه فلسفه اخلاق، ترجمه انشاءالله رحمتی، مجموعه مقالات دبیره المعارف پل ازورتن، تهران: سوزیه، ۱۳۹۲.
- پاشور، مایکل، مسائل اخلاقی: متن آموزشی فلسفه اخلاق، ترجمه علیرضا گلبریه، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، پژوهشگاه فلسفه و کلام اسلامی، ۱۳۸۸.
- خراعی، زهرا، اخلاق فقهیه: تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۸۹.
- داس، دیوید، نظریه اخلاقی، ترجمه محمدحسین کدالی، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۸۶.
- دانش‌پنهانی، حسین بن محمد، الذریعه فی مکالم الشریعه، محقق: عجمی، تهریزید، قم: الشریف الرضی، ۱۳۷۳.
- دینار، جیمز، عناصر فلسفه اخلاق، ترجمه محمود فتحعلی، علیرضا آلربی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۲.
- فریزر، فرانسیس، اخلاق اخلاقی، تهریزید، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۱.
- فرانک، ویلیام، فلسفه اخلاق، مجموعه فلسفه ترجمه علای صادقی، قم: موسسه فرهنگی، ۱۳۷۶.
- گانت، ایمانوئل، بابا دینا، فلسفه اخلاق (کتابی در حرکت کرد)، ترجمه حمید عنایت و هادی فیضی، تهران: انتشارات خوارزمی، ۱۳۶۶.
- گستر، هری، جی. کوآدی جدید، فلسفه اخلاق، ترجمه حمید بهرینی، تهران: نشر آسمانی، ۱۳۸۸.
- مصباح‌زادی، محمدتقی، نقد و بررسی مکتب اخلاقی، تحقیق: احمدحسین تبریزی، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی
- فیلا، جان استیوارت، فایده‌گرایی، ترجمه سرکشی، مودینه، تهران: نشر نی، ۱۳۸۸.
- هارمز، ابروت، مبانی فلسفه اخلاق، مسعود عابد، تهران: ققنوس، ۱۳۸۵.
- ویلیامز، برنارد، فلسفه اخلاقی، ترجمه زهرا جلالی، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۸.

- Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Beckes, ed. (۲۰۰۶). *Encyclopedia of Ethics* 2nd ed. Routledge.
- Dreier, James. ۲۰۰۶. *Contemporary Debates in Moral Theory*. 1st ed. Wiley-Blackwell.
- Harris, C. E. ۲۰۰۶. *Applying Moral Theories*. 6th ed. Wadsworth Publishing.
- Hinnan, Lawrence M. ۲۰۰۶. *Ethics: A Pluralistic Approach to Moral Theory*. 5th ed. Wadsworth Publishing.
- Pojman, Louis P. ۲۰۰۶. *Ethics: Discovering Right and Wrong*. Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning.
- Shihadeh, Aymen. ۲۰۰۶. *The Teleological Ethics of Fakhr Al-Din Al-Tusi*. Brill Academic Publishers.
- Singer, Peter. ۱۹۹۳. *A Companion to Ethics*. With corrections. Oxford UK/Cambridge Mass. USA: Blackwell Reference.

- Thiroux Jacques P & Krausemann Keith W. ٢٠٠٨ *Ethics: Theory and Practice* (١٠th Edition).

18. نظریه‌های اخلاقی (مکاتب اخلاقی تنجاری) (۲)

تعداد واحد: ۲

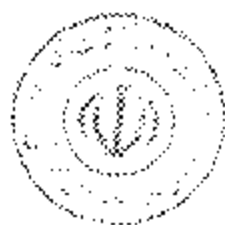
نوع واحد: تئوری - اختصاصی

پیش‌نیاز: نظریه‌های اخلاقی (۱)

هدف: آشنایی با مهم‌ترین رویکردها و نظریه‌ها در حوزه اخلاق تنجاری و بررسی مبانی و دلایل آنها.

سرفصل‌ها

- نظریه‌های فضیلت‌گرایانه / اخلاق ارسطویی و نظریه‌های متأثر از نگاه ارسطو یا هم‌افق با نگاه ارسطو
- فضیلت‌گرایی / مسعودت‌گرایی ارسطویی (نظریه کن‌نگر / شایستگی / اعتدال / گراشتن / محور اخلاقی کن‌نگر)
- نظریه قانون طبیعی / کن‌پنداس (تقریر کلاسیک قانون طبیعی)
- اعمال‌گرایی اخلاقی / اخلاق دینی / عدال‌گرایانه / اشاره به نظریه اخلاقی برخی فیلسوفان مسلمان
- نظریه‌های نوپدید در فلسفه اخلاق معاصر
- تقریرهای نوین پیام‌گرایی / سودگرایی / پست‌میدگرایی و ...
- تقریرهای نوین وظیفه‌گرایی / اخلاق حق / محور / فرا‌دادگرایی / جان‌وازی / نظریه عدالت / جان‌وازی
- تقریرهای نوین اخلاق فضیلت‌گرا / مایکل اسلوت و ...
- اخلاقی مراقبت / اخلاقی فمینیستی / کارول گیلبگان، مار نادینگر و ...
- تقریر نوین (اسمایا شده) امر الهی / تقریر دایره‌ت‌آدامز

منابع

- کر، لارنس سر - و شارلوت بی، دکتر، مجموعه مقالات فلسفه اخلاقی (یوکرته در دانش‌نامه معرفت لارنس یوکرته، ترجمه گروهی از مترجمان، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰.
- بوریچوت، دونالد ام، دیراسته، ویل ادواردز، دانش‌نامه فلسفه اخلاق، ترجمه آناهیتا رجبی، مجموعه مقالات دانش‌نامه معرفت ویل ادواردز، تهران: سوفیا، ۱۳۹۲.
- خزاعی، زهرا، اخلاق فضیلت‌گرا، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۸۹.
- ولس، ژرژیت، نظریه اخلاقی کانت، ترجمه محمد حسین کدانی، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۸۶.
- وایلیس، اسماعیلی، حسین بن محمد، اشاره به مکارم الشریعه، محقق: جمعی، قم: الشریع النوری، ۱۳۷۳.
- ویچرلو، پیر، اشاره به فلسفه اخلاق، ترجمه محمود فتحعلی و علیرضا آشتیوی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۲.
- فرامرز قریب‌الملکی، احادیث، نظریه اخلاقی رضوی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۱.
- فرانکله و ریچارد، اشاره به فلسفه ترجمه هادی سلطانی، قم: موسسه فرهنگی طه، کتاب‌ها، ۱۳۷۶.

- کتابت، تیمنولو، بیاد مؤسسه تعلیمه اخلاقی (گفتاری در حکومت کردستان، ترجمه حمید، عدایت و علوی، قهرمانی، تهران: انتشارات خوارزمی، ۱۳۶۹.
- کنتسره هری، جی، در آمدنی جدید بر فلسفه اخلاق، ترجمه حمیده بحرایی، تهران: نشر آسمان خیز، ۱۳۸۸.
- مصباح‌زادی، محمد تقی، نقد و بررسی «مکتب اخلاقی» تحقیق احمد حسین شریعتی، تپه مؤسسه آموزشی و پژوهشی.
- هولمز، رابرت، مدنی فلسفه اخلاق، مسعود علیا، تهران: ققنوس، ۱۳۸۵.

- Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Becker, ed. ۲۰۰۱. *Encyclopedia of Ethics* 2nd ed. Routledge.
- Dreier, James. ۲۰۰۶. *Contemporary Debates in Moral Theory*. 1st ed. Wiley-Blackwell.
- Gensler, Harry J. and Spurgin. ۲۰۰۸. *Historical Dictionary of Ethics*. Lanham, MD: Scarecrow Press.
- Gensler, Harry. ۱۹۹۸. *Ethics: A Contemporary Introduction*. annotated edition. Routledge.
- Harris, C. E. ۲۰۰۶. *Applying Moral Theories*. 2th ed. Wadsworth Publishing.
- Hirschman, Lawrence M. ۲۰۰۷. *Ethics: A Pluralistic Approach to Moral Theory*. 1th ed. Wadsworth Publishing.
- Pjiman, Louis P. ۲۰۰۹. *Ethics: Discerning Right and Wrong*. Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning.
- Shihadeh, Aymann. ۲۰۰۶. *The Teleological Ethics of Fakhr al-Din al-Razi*. Brill Academic Publishers.
- Singer, Peter. ۱۹۹۶. *A Companion to Ethics*. With corrections. Oxford UK; Cambridge Mass. USA: Blackwell Reference.
- Thiroux Jacques P. & Krasemann Keith W. ۲۰۰۸ *Ethics: Theory and Practices* (۶-th Edition).

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: تئوری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی با دو عنصر مهم و اساسی تمدن بشری (دین و اخلاق) و رابطه و پیوند این دو با یکدیگر.

سرفصل‌ها

- تعریف دین و تعیین مراد و منظور از دین در این بحث.
- تعریف اخلاق و تعیین مراد و منظور از اخلاق در این بحث.
- تعریف رابطه و ارتباط مورد نظر در این بحث.
- فرض‌های قابل تصور در باب ارتباط میان دین و اخلاق و ذکر تمایزهایی برای این فرض‌ها.
- تقسیم استنتاج پذیری دین و اخلاق از یکدیگر:
 - اخلاق از دین استنتاج می‌شود و اخلاق جزئی از دین است. (تجویل اخلاق به دین)
 - دین از اخلاق استنتاج پذیر است و بخشی از کلی است. (تجویل دین به اخلاق)
 - دین و اخلاق از یکدیگر استنتاج پذیرند و عین هم هستند.
- استنتاج ناپذیری دین و اخلاق از یکدیگر و:
 - سازگاری کامل این دو با یکدیگر.
 - ناسازگاری کامل میان این دو. (تعارض کلی دین و اخلاق)
 - ناسازگاری و سازگاری جزئی این دو با هم. (تعارض جزئی دین و اخلاق)
- رابطه دین و اخلاق در فرهنگ اسلامی
- داده‌ها و مبانی میان دین و اخلاق اشاره به مواردی که دین و اخلاق با یکدیگر همسند و به هم کمک می‌کنند.
 - دین و کشف احکام اخلاقی.
 - دین و ضمانت اجرایی احکام اخلاقی.
 - دین و ترسیم هدف اخلاق.
 - دین و آراء دیدگاه‌های مناسب در مباحث اخلاقی مثل مختار بودن انسان، دو ساحتی بودن آدمی، بقا و جاودانگی نفس، تعریف سعادت و شقاوت و...
- ویژگی‌های اخلاق مکتول و بررسی نقاط ضعف آن.
- بررسی برخی شبهات در باب تعارض دین و اخلاق (مثل امر خداوند به محاربت ابراهیم در ذبح فرزند خود و یا صدور برخی احکام دینی که به ظاهر) یا برخی احکام اخلاقی ناسازگارند).

منابع

- پیرمیرزا، مایکل و دیگران، عقل و اعتقاد دینی، ابراهیم خلیلی و احمد شفقانی، راه نو، تهران، مکرر

- صباح یزدی، محمّدی، اخلاق در قرآن، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، سره - قم: مکتور.
- صباح یزدی، محمّدی، دروس فلسفه اخلاق، انتشارات اطلاعات، تهران: ۱۳۷۳.
- وزارت معهود، اخوی، نظام اخلاقی و امر الهی: بررسی تطبیقی آرای آقام و عتکین شیعه، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۹.
- موسوی، متاوی، بنا موسوی، نظر به امر الهی آقام، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۱.
- Alter, Mariam. *Islamic Ethics: Divine Command Theory in Arab-Islamic Thought, Culture and Civilization in the Middle East*. New York : London: Routledge, ۲۰۱۰.
- Quinn, David E. ed, ۲۰۰۶. *Handbook of Bioethics and Religion*. 1st ed. Oxford University Press, USA.
- Paulie H. Nowell Smith. "Religion and Morality", in: *Encyclopedia of Philosophy*, ed. by. Paul Edwards.
- Peter. Byrne, *The Philosophical and Theological Foundations of Ethics*, Macmillan, ۱۸۹۹.
- Pileiderer, G. G. Brahier, and K. Lindpaintner, ed, ۲۰۰۰. *GenEthics and Religion*. 1st ed. S Karger Pub.
- Richard Mouw, "religion and Morality", in: *Routledge Encyclopedia of philosophy*, ed. by: Edward Carig. Routledge Inc. New York, ۱۹۹۸.
- Ronald, M. Green. *Religion and Moral Reason*, Oxford, ۱۹۸۸.
- Wainwright, William ۲۰۰۵. *Religion and Morality*. Aldershot, England (Hurlington, V) : Ashgate.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: الزامی - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با جایگاه و جایگاه اخلاق در اسلام و اهمیت آن در اندیشه اسلامی و آشنایی با منابع اخلاق اسلامی - کتاب، سنت و عقل - و بررسی ویژگی‌های اخلاق اسلامی.

سرفصل‌ها

- کلیات مربوط به اخلاق و علم اخلاق
- جایگاه اخلاق و علم اخلاق در اسلام
- آشنایی با منابع اخلاق اسلامی: عقل، نقل، کتاب و سنت
- ویژگی‌های اخلاقی اسلامی
- اصول موضوعه در اخلاق اسلامی
- نظام اخلاقی اسلام و مقایسه آن با دیگر نظام‌ها
- اساس ارزش اخلاقی در اسلام
- راه تحصیل ارزش‌های اخلاقی در اسلام
- عوامل کفایت سبقت اخلاقی در اسلام

منابع

- ابن مسکویه، احمد بن محمد، تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعراق، قم: بیدار، چاپ پنجم، ۱۳۷۱.
- احمدشیرازی، مهیار و دیگران، کتب منتخب اخلاق اسلامی: گزارش تحلیلی میراث مکاتب اخلاقی اسلامی، قم: انتشارات پیام‌ها، ۱۳۸۵.
- حسن، عبدالرحمن، اخلاق الاسلامیه و مسأله عقل، دارالفکر، ۱۴۲۰.
- راجع، اسمعیل، حسین بن محمد، الله یهتدی الی مکارم الشریع، قم: انوار العرب، ۱۳۷۳.
- شری، عبدالباقی، الاخلاق، قم: نشر دارالطهر، ۱۴۱۲ ق.
- شیرازی، هدی‌الدین محمد (ملاصدرا)، المحکمة الشریعیة فی الاسفار الاربعه العقلیه، قم: مشورته مصطفوی، ۱۳۷۹.
- شیرازی، حسین بن فضل (۱۱۶۱ ق)، مکارم الاخلاق، قم: انتشارات شریف رضی.
- طوسی، غیاث‌الدین، اخلاق، تهران: انتشارات خوارزمی، چاپ دوم، ۱۳۶۱.
- دواز، عبدالحق، دستور الاخلاق فی القرآن، بیروت، ۱۴۷۳.
- طباطبائی، سیدمحمد حسین، اصول فلسفه و روش رئالیسم، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۶۶.
- خراسانی، امام محمد، بحیه علوم الدینی، محقق: حافظ عرفانی، عبد الرحیم بن حسین، دارالکتب العربی.
- خراسانی، امام محمد، کیمیای سعادت، کوشش: حسین خدیو جم، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۴.

- قرطبي، ابوالفضل، مختصره على مبدئ السعادة، حققه و قدم له و غلل عليه الدكتور جعفر آل حسين، ايران، حكمت، ۱۴۱۶/۱۳۷۱.
- قرطبي، ابوالفضل، در مبدء اهل مدینه فاضله، ترجمه و تحليه سيد جعفر محدودي، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامي، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۹.
- قرطبي، ابوالفضل، تحصيل السعادة، قدم له و غلل عليه و شرحه الدكتور على بر محجب، دار و مكتبة الهادي، بي.ق.
- فرايزر، غراملكي، احمد، ۱۳۹۱. نظرية الاخلاق في ايران: پژوهشگاه علوم انساني و معانيات فرهنگي.
- فخر رازي، علامه حسن، المسبحه البيضاء في تهذيب الاحياء، ترجمه محمد صادق عارف، مشهد: نشر رتبه پژوهش هاي اسلامي، ۱۳۷۲.
- كاشي، كمال الدين، عبدالرزاق، تحفة الانوار في خصائص العقيد، مقدمه و تصحيح محمد امامي، تهران: انتشارات علمي و فرهنگي، ۱۳۶۹.
- محمدي، محمد باقر، مبدئ الايمان، دار احياء التراث العربي، بيروت: ۱۴۰۳ ق.
- محمد باقر، عبدالشمس، المذاهب الاخرى في الاسلام، ۱۹۸۱.
- مصباح يزدي، محمد تقی، اخلاق در قرآن، قم: مؤسسه آموزشي و پژوهشي امام خميني (ره)، ۱۳۸۸.
- مصباح يزدي، محمد تقی، نقد و بررسی مکاتب اخلاقي، نگارش و تحقيق: حميد حسن شريفی، قم: مؤسسه آموزشي و پژوهشي امام خميني (ره)، ۱۳۸۱.
- موسوي حسيني، سيد روح الله، چهل حديث، تهران: مؤسسه تنظيم و نشر آثار امام خميني، ۱۳۸۳.
- نراقي، احمد، هداية السعادة، چاپ ششم، قم: هجرت، ۱۳۸۷.
- نراقي، محمد باقر، نراقي، جامع السعادات، بيروت: مؤسسه آل مكتبي لمطبوعات، ۱۴۰۵ ق.

دروس الزامی - اختصاصی گرایش اخلاق کاربردی

- کلیات اخلاق کاربردی
- انگیزش اخلاقی
- تاریخچه اخلاق کاربردی
- اخلاق پژوهش
- اخلاق زیستی
- اخلاق زیست محیطی
- اخلاق فناوری اطلاعات

۲۱. کلیات اخلاق کاربردی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: تئوری - تخصصی

پیش نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی با جایگاه و فلسفه اخلاق کاربردی و اعم مسائل و نظریه های مطرح در این رشته.

موضوعات:

- مفهوم شناسی اخلاق کاربردی و آشنایی با کلیه حوزه های آن
- تبیین جایگاه، فلسفه و اهداف، مسائل و شاخه های اخلاق کاربردی
- ضرورت و اهمیت و تاریخچه اجتماعی اخلاق کاربردی
- مرور اجتماعی بر رابطه اخلاق کاربردی با فقه دین، حقوق و سیاست
- تصمیم گیری اخلاقی در سبزه کارائی، مورد نگرانی یا اصولگرایی
- روش های حل تعارض در اخلاق کاربردی
- آشنایی با شاخه های مستقل اخلاق کاربردی و اخلاق حرفه ای

منابع:

- اسلامی، محمد تقی و دیگران، اخلاق کاربردی، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۶.
- روسیکی، حسن، تعارض و اخلاق و دانش محمد تقی، قم، زمستان کتاب، ۱۳۹۱.
- Chadwick, Ruth, ed. ۲۰۰۷, *Encyclopedia of Applied Ethics. Four Volume Set. Second Edition. Volume ۱*, 2nd ed. Academic Press.
- Frey, R. ۲۰۰۳, *A Companion to Applied Ethics*. Malden, MA: Blackwell Pub.
- LaFollette, Hugh, Ed. *International Encyclopedia of Ethics* Blackwell Publishing Ltd. ۲۰۰۳.
- Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Becker, ed. ۲۰۰۷, *Encyclopedia of Ethics* 3rd ed. Routledge.

نعداد واحد: ۲

نوع واحد: الزامی - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی با روانشناسی اخلاقی و با بحث انگیزش اخلاقی و بررسی دیدگاه‌های مختلف در باب مسائلی مربوط به التزام و تعهد اخلاقی.

سرفصل‌ها

- رابطه روان‌شناسی و اخلاق
- تعریف انگیزش اخلاقی و مدل‌های آن
- اراده آزاد
- مسئولیت اخلاقی
- اخلاق و جنسیت
- ضعف اراده
- تصمیم‌گیری اخلاقی
- دافعی اخلاقی
- رشد اخلاقی
- اخوت‌خواهی و دیگرخواهی انفرادی
- اخلاقی مراقبت با زنان (گرفتگان و کودکان و معلولان)

منابع

- دانشنامه فلسفه اخلاق، ترجمه انتشارات جمعی، ۱۳۹۳.
- روانشناسی اخلاقی، پروین کدیور، انتشارات آگه، ۱۳۹۶.
- راهنمای رشد اخلاقی، در جلد پژوهش‌های علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۹.
- روان‌شناسی مذاکرات: رنگی‌انسان‌های خوب، مایکل فرانکلین، جعفر نبی‌زاد، نشر سخن.
- Alfano, Mark. *Moral Psychology: An Introduction*. 1 edition. Cambridge, UK; Malden, MA: Polity, ۲۰۱۶.
- Doris, John M. *The Moral Psychology Handbook*. 1 edition. Oxford; New York: Oxford University Press, ۲۰۱۰.
- Helmreich, Karin, Fritz Oser, and Tedence Loebe. *Handbook of Moral Motivation: Theories, Models, Applications*. Rotterdam: Sense Publishers, ۲۰۱۳.
- O'Connor, Timothy, and Constantine Sandis, eds. *A Companion to the Philosophy of Action*. 1 edition. Chichester, West Sussex, United Kingdom; Malden, MA: Wiley-Blackwell, ۲۰۱۰.
- LaFollette, Hugh. Ed. *International Encyclopedia of Ethics*. Blackwell Publishing Ltd, ۲۰۱۳.

- Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Becker, ed. 1993. *Encyclopedia of Ethics* 2nd ed. Routledge.
- Vasilou, Iakovos, ed. *Moral Motivation: A History*, 1 edition, New York: Oxford University Press, 2017.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: الزامی - اختصاصی

پیش نیاز: تاریخچه فلسفه اخلاق

هدف: آشنایی با تاریخ، خاستگاه و مسیر تحول و تطور اخلاق کاربردی و اهم متون تألیف شده در حوزه اخلاقی کاربردی
پایان کید بر حیطه تمدن اسلامی.

سرفصل‌ها

- اخلاق پزشکی در ایران و رابطه اخلاق و پزشکی
- اخلاق کاربردی و اخلاق حرفه‌ای در قرن وسطی
- اخلاق پزشکی در دوران تمدن اسلامی
- دوران جدید و پیدایش اخلاق زیستی
- فناوری‌های نو ظهور و اخلاقی کاربردی (فناوری اطلاعات، زیست فناوریها و نانوفناوری)
- گرایش‌های مختلف عقلی حرفه‌ای، تطبیقی، در خصوص اخلاقی کاربردی
- رساله‌های عرفانی، متحرره
- اخلاقی عبادی و اخلاقی متحرره

منابع

- اسلامی، محمدعلی و دیگران، اخلاقی کاربردی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۶.
- فرامرزی قرآنی، احمد و همکاران، اخلاقی حرفه‌ای در تمدن ایران و اسلام، تهران: پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۸.
- Chadwick, Ruth, ed. ۱۹۹۱. *Encyclopedia of Applied Ethics, Four Volume Set, Second Edition, Volume 1*, 2nd ed. Academic Press.
- Frey, R. ۲۰۰۳. *A Companion to Applied Ethics*. Malden MA: Blackwell Pub.
- Quigley, Marian. ۲۰۰۷. *Encyclopedia of Information Ethics and Security*, 1st ed. IGI Global.
- LaFollette, Hugh, Ed. *International Encyclopedia of Ethics*. Blackwell Publishing Ltd, ۲۰۰۳.
- Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Becker, ed. ۲۰۰۱. *Encyclopedia of Ethics* 2nd ed. Routledge.

تعداد واحدها: ۲

نوع واحد الزامی - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی با مسائل و نظریه‌ها در اخلاق پژوهش، اخلاق آکادمیک و اخلاق علم

مرفصل‌ها

- معرفی فلسفه‌های اخلاقی پژوهش، اخلاقی آکادمیک و اخلاق علم، فضایل فکری و اخلاقی پژوهشگر؛ نقش، تبعیض، انصاف، صداقت، صبر و احتیاط، گشودگی و سعه صدر، امنیت در نقل و نوجوه
- خودفریبی پژوهشگر
- دستکاری داده‌ها و نتایج
- سرکشی در پژوهش
- کشش منافع
- احتمال سوءرفت علمی و انواع آن؛ احتمال از خود
- مسئله مالکیت فکری و حق نشر (کپی رایت)
- مسئولیت‌های اخلاقی

منابع

- اخلاق پژوهش، مبانی و مسائل، مجموعه نوپدیدنگاران، به کوشش موسس جوانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۱
- اخلاق علم، دیوید بی. وینیک، ترجمه مصطفی تقوی و محبوبه مرشیدیان، نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاه‌ها، ۱۳۹۲
- پژوهش در آیه اخلاقی، دکتر فاطمه مشربی، انتشارات خانه کتاب، چپ اول، ۱۳۹۱
- Comstock, Gary. *Research Ethics: A Philosophical Guide to the Responsible Conduct of Research*, 1st edition. Cambridge; New York: Cambridge University Press, ۲۰۱۳.
- Ellison, Doni, and Judy E. Stern, eds. *Research Ethics: A Reader*, 1st edition, Hanover, NHE Institute for the Study of Applied and Professional Ethics at Dartmouth College, ۱۹۹۷
- Pecorelli, Diane. *Academic Writing and Plagiarism: A Linguistic Analysis*, Reprint edition, London New Delhi New York Sydney: Bloomsbury Academic, ۲۰۱۴.
- Emanuel, Ezekiel J., Christine C. Grady, Robert A. Crouch, Reidar K. Lie, Franklin G. Miller, and David D. Wendler, eds. *The Oxford Textbook of Clinical Research Ethics*, Reprint edition, Oxford: Oxford University Press, ۲۰۱۱.
- Chadwick, Ruth, ed. ۲۰۱۱. *Encyclopedia of Applied Ethics, Four Volume Set, Second Edition: Volume ۲*, 1st ed. Academic Press.

- * Lafollette, Hugh, Ed. *International Encyclopedia of Ethics*. Blackwell Publishing Ltd, 2002.
- * Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Becker, ed. 2002. *Encyclopedia of Ethics* 2nd ed. Routledge.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: تئوری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با جایگاه اخلاقی و مسائل اخلاقی در حرفه پزشکی و تأثیرات مثبت و منفی رعایت و عدم رعایت اخلاق در این حرفه، تبیین وظایف اخلاقی پزشکان و پرستاران و...

سر فصل ها

- کلیاتی در باره اخلاق پزشکی (تعریف، مفهوم، تاریخچه)
- علم پزشکی از دیدگاه اسلام
- رابطه پزشک و بیمار و اطرافیان او:
 - ویژه ای
 - رعایت اصول اخلاقی
 - توجه به اعتقادات دینی بیمار
- آسیب شناسی حرفه پزشکی
- اصلیت داشتن آسایش برای دنیا، احساس مسئولیت نکردن در برابر بیمار، تعجب و خرد بزرگ بینی، سهل انگاری در تشخیص و درمان، عدم صداقت در صورت عدم تشخیص بیماری، مسامحه در تجویز داروهای حرام، رعایت نکردن حدود شرعی در هنگام معاینه بیماران بویژه جنس مخالف، سقط جنین غیر قانونی، صدور گواهی های غیر واقعی و غیر قانونی و...

منابع

- حسینی، اکبر، آر، مازک، سیگنر، وینام، ج ویتسلف، اخلاق پزشکی، نو ویکرد علمی به تصمیم گیری اخلاقی در پزشکی بالینی، ترجمه معصومه اسفندیار، سوزناری، مرقطی نادان، تهران: جعفری، ۱۳۹۲.
- مازک، پور، زین العابدین، اخلاق پزشکی نوین، تهران: تابان، ۱۳۹۵.
- سیگنر، پیت، وینس، آدریان، آر، پزشک و ملاحظیات اخلاقی، فارسی، یاق، کیمش آراش، تهران: برای فردا، ۱۳۸۵.
- آری، سعید بن دکر، بار، سعید، اخلاق پزشکی نوین، ترجمه معصومه حسینی، ساکت، تهران: انتشارات طب سنتی ایران، ۱۳۹۲.
- سادات، عبدالعزیز، بن عبدالحسین، اخلاقیات و دست پزشکی، اسلامی، ترجمه حکیم شهرپوری، تهران: موسسه فرهنگی حقوقی، انتشارات حقوقی، ۱۳۹۲.
- فخری، مسعود، دیوید می، رسیک، جایگاه اخلاق در پژوهش علمی، ترجمه عباس کردیان، تهران: پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۵.

- Arras, John D. (2015) *The Routledge Companion to Bioethics*. Routledge.

- Beauchamp, Tom L., and James F. Childress. 1983. *Principles of Biomedical Ethics* (*Principles of Bio medical Ethics*). 2nd ed. Oxford University Press.
- Hope, Tony. 1998. *Medical Ethics*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Kuhse, Helga, and Peter Singer, ed. 1998. *A Companion to Bioethics*. 2nd ed. Wiley-Blackwell.
- Lim, Arthur. 1998. *An Introduction to Medical Ethics: Patient's Interest First*. 2nd ed. Singapore: World Scientific.
- Post, Stephen. 1994. *Encyclopedia of Bioethics* (2 Volume Set). 2nd ed. New York: MacMillan Reference USA.
- Rhodes, Rosamond. 1999. *The Blackwell Guide to Medical Ethics*. Malden. Blackwell Pub.

واحد: ۲

نوع واحد: انفرادی - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با بدنه‌های بحث در حوزه اخلاقی زیستی و آشنایی با دیدگاه‌های اخلاقی اسلامی در این باب

سرفصل‌ها

- کلیات اخلاقی زیست محیطی
- تعریف، جایگاه، اهمیت و تاریخچه اخلاق محیط زیست
- رویکردهای مطرح در اخلاق زیست محیطی
- اخلاق محیط زیست و سیاست
- اصول زی‌ژرف فکر Deep Ecology
- فمینیسم و اخلاق محیط زیست
- نقش نظریات اخلاقی هنجاری در پیدایی رویکردهای مختلف در اخلاق محیط زیست
- انسان‌گرایی در اخلاق زیست محیطی
- نظریه‌های سنتی و مدرن در اخلاق زیست محیطی
- شاخه اخلاقی و دیدگاه‌های مطرح در باب شأن اخلاقی محیط زیست
- اصول حکم بر اخلاق محیط زیست
- ارزش‌های اخلاقی متأثر به محیط زیست زنده (گیاه، حیوان و انسان)
- ارزش‌های اخلاقی متأثر به محیط بی‌جان (آب، خاک و هوا)
- راه‌کارهای عملی بر اصول اخلاقی متأثر به حفاظت از طبیعت و محیط زیست
- گرمایش زمین و تغییرات آب و هوایی Climate Change
- توسعه پایدار و بهره‌وری از منابع زیستی

منابع

- جوانی آملی، عبداللّه، اسلام و محیط زیست، اسامی، قم، ۱۳۸۶.
- نصر، سید حسین، انسان و طبیعت، تهران: صدرا، مؤسسه عبدالرحیم گوانی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۵.
- پورحاجی، آوین، اخلاق زیست محیطی، ترجمه گروه مترجمان، تهران: نشر توس، ۱۳۸۵.
- بنسون، جانی، اخلاق محیط زیست، عبدالحصین و عابدی، انتشارات جهاد دانشگاهی، مشهد: جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۲.
- Brennan, Andrew, and Yeuk-Sze Lo. ۲۰۱۱. "Environmental Ethics." In *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, ed. Edward N. Zalta. Fall ۲۰۱۱.

- Callahan, J. 1989. *Encyclopedia of Environmental Ethics and Philosophy*. Detroit: Macmillan Reference USA.
- Callahan, J. *Encyclopedia of Environmental Ethics and Philosophy*. Detroit: Macmillan Reference USA, 1989.
- David R. Keller. *Environmental Ethics: The Big Questions*, Blackwell, 1991.
- Jamieson, Dale. 1991. *A Companion to Environmental Philosophy*. Wiley-Blackwell.
- Jamieson, Dale. 1991. *Ethics and the Environment an Introduction*. Leiden: Cambridge University Press.
- Marlow, Hilary. *Biblical Prophets and Contemporary Environmental Ethics*. Oxford, 1991.
- Chadwick, Ruth, ed. 1991. *Encyclopedia of Applied Ethics, Four Volume Set, Second Edition: Volume 1*, 2nd ed. Academic Press.

۲۲. اخلاق فناوری اطلاعات

تعداد واحدها: ۲

نوع واحد: الزامی - اختصاصی

پیش‌نیاز ندارد

هدف: آشنایی با مسائل اخلاقی فناوری اطلاعات

مرفصل‌ها

- پیش‌بینی مسائل اخلاقی فناوری اطلاعات
- اخلاق اینترنت، اخلاق سایبری، اخلاق رایانه
- حریم‌های رایانه‌ای
- حریم خصوصی در فضای مجازی
- اخلاق بازاریابی رایانه‌ای
- سرقت اطلاعات
- دوستی‌های رایانه‌ای
- آزادی بیان اطلاعات و محرمانگی آن
- مسئله مالکیت معنوی نرم‌افزارها و نوآوری‌های دیجیتال
- اخلاق در سامانه‌های هوشمند (اخلاق هوش مصنوعی)
- مسئولیت پذیری شرکت‌های تولید نرم‌افزار و شرکت‌های داده‌پرداز

منابع

- شهر پوری، حمید، اخلاقی فناوری اطلاعات، دانشگاه قم، ۱۳۹۹
- رحمتی، حسینعلی، مباحث فلسفی اخلاقی فناوری اطلاعات و ارتباطات، منابع در سبک حسینعلی رحمتی، دانشگاه قم و غیره
- فیروزخانی، علیرضا، اخلاقیات، ۱۳۹۲
- ربانیان، جعفر، اصول اخلاقی در فناوری اطلاعات، (اخلاق حرفه‌ای)، مرکز نشر معارف، علوم رایانه، ۱۳۹۲
- سید، سعادت، فقه و هنجارهای اخلاقی اسلامی در حریم خصوصی فضای مجازی، نشر فروع آزادی، ۱۳۹۱
- جعفریان، دیرا، کیس، اخلاقی رایانه، مجریه و تحلیل فناوری اطلاعات، ترجمه ایمان آخاییانی، نشر معارف اسلامی، قم، دانشگاه قم، ۱۳۹۲

- Becker, Lawrence C. and Charlette B. Becker, ed. ۲۰۰۷. *Encyclopedia of Ethics* 2nd ed. Routledge.
- Frey, R. ۲۰۰۳. *A Companion to Applied Ethics*. Malden, MA: Blackwell Pub.
- LaFollette, Hugh, Ed. *International Encyclopedia of Ethics*. Blackwell Publishing Ltd. ۲۰۱۳.
- Quigley, Marian ۲۰۰۷. *Encyclopedia of Information Ethics and Security*. 1st ed. IGI Global

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: گرامری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با رابطه اخلاقی و سیاست و بررسی امکان لزوم اخلاقی قدری در حوزه سیاست و چالش های آن

سرفصل ها

- مفهوم اخلاق سیاسی و سیاست اخلاقی
- گردهمایی روابط میان اخلاق و سیاست: جدایی اخلاقی از سیاست، تبعیت اخلاقی از سیاست، آموزه دوسطوسی اخلاق و سیاست و یگانگی اخلاق و سیاست
- مسئله دست های آلوده
- ماکیاوولیسم (Machiavellism) در حوزه سیاست
- نقش اخلاق در فلسفه سیاسی
- ارتباط انزوم سیاسی و الزام اخلاقی
- مسئله نامرئیتی (all disobedience) به عنوان راه حل تعارض اخلاقی و قانون
- تاثیر قانون در اجرای اخلاقیات (Legal Enforcement of Morality)
- نقش اخلاق در عمل سیاسی (تاثیر اخلاق در عملکرد سیاستمداران و نهادهای سیاسی و اخلاق اسلامی و رفتار کارگزاران)
- اندیشه چهره نظریه فایده گرایی، تکلیف گرایی، قراردادی گرایی و اخلاقی فضیلت در سیاست
- انواع نظریه عدالت و کاربرد مای آنها در سیاست
- اخلاق اسلامی و حکومت اسلامی (عدالت و تقسیم، ارتباط عدالت و زمینه و تأمین کمال و سعادت بنامه و احادیث)

منابع

- احمدی طباطبائی، محمد، رضا، اخلاق و سیاست (دو برگرد اسلامی و تحلیلی)، دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ۱۳۸۷
- افروغ، عماد، درآمدی بر رابطه اخلاق و سیاست، نشری بر مکتب ولایت، سوره مهر، ۱۳۹۰
- دانشیار تهرانی، مسعودی، دایم درایت (اخلاق مدیریت در هیئت نامه مالک اشتر)، دریا، تهران، ۱۳۹۰
- کیچنر، سیمه، مذهبیات اخلاقی و سیاست در اندیشه اسلامی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، قم، ۱۳۸۶
- لنگ زانی، مرتضی، مذهب، سیاست متعالیه، از منظر حکمت متعالیه (مجموعه مقالات)، پژوهشگاه و فرهنگ اسلامی، قم، ۱۳۹۰
- ماکیاوولی، نیکولو، شهریار، ترجمه محمود محمود، تهران: انتشار، ۱۳۸۱.

- مغربی، علی بن محمد، تسهیل التفکر و تعجیل الفکر فی احکام الدین و سبابة الصالح، بیروت: دار الفکر، ۱۴۰۱ ق.
- مک دانه، دیوید، اخلاق و سیاست خارجی، ترجمه مهدی ذاکریان، دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ۱۳۸۹.
- میرز، جلی الزام سیاسی، ترجمه محمد سلامی و دیگران، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۲.
- Axinn, Sidney, "Military Ethics," in *The Encyclopedia of Political Thought*, John Wiley & Sons, Ltd, ۲۰۱۴.
- Christiano, Thomas, and John Christman, ed. ۲۰۰۹. *Contemporary Debates in Political Philosophy*, 1st ed. Wiley-Blackwell.
- Goodin, Robert E. Philip Pettit, and Thomas W. Pogge, ed. ۲۰۰۷. *A Companion to Contemporary Political Philosophy*, 1 Volume Set, 2nd ed. Wiley-Blackwell.
- Scott, Peter, and William E. Cavanaugh, ed. ۲۰۰۶. *The Blackwell Companion to Political Theology*, 1st ed. Wiley-Blackwell.
- Wenz, Peter, ۲۰۰۶. *Political Philosophies in Moral Conflict*, 1st ed. McGraw-Hill Education.
- Michael Walzer, *Just and Unjust Wars: A Moral Argument with Historical Illustrations*, 2nd ed. (New York: Basic Books, ۱۹۹۲), ۲۵۹.
- Bernard Williams, "Politics and Moral Character", in *Public and Private Morality*, ed. Stuart Hampshire (Cambridge, UK: Cambridge University Press, ۱۹۸۵), ۶۶.

دروس اختیاری - اختصاصی

- اخلاق خانواده
- اخلاق کسب و کار
- اخلاق ژنتیک
- اخلاق در ادبیات فارسی
- اخلاق مائور
- اخلاق و فقه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با جایگاه و اهمیت خانواده در اسلام و مسائل اخلاقی مختلفی که قبل و بعد از تشکیل خانواده مطرح می‌شود، مانند انتخاب همسر، همسر داری، تربیت فرزندان در جوهر معنوی، عوامل تقویت و تزلزل خانواده به ویژه تعامل زوجین با خواهر و برادران یکدیگر، حل اختلافات خانوادگی.

سرفصل‌ها:

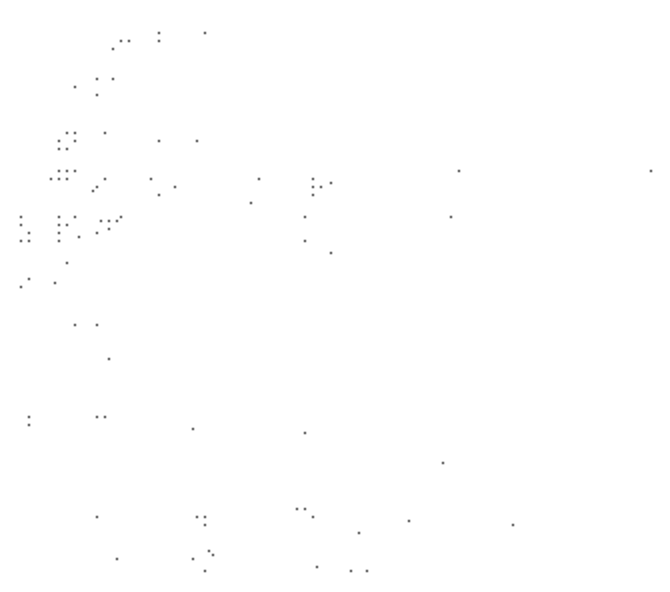
- ملاک انتخاب همسر، خواستگاری و ازدواج
- روابط و اخلاق زن و شوهر با یکدیگر نسبت
- ارتباط زن و مرد با پدر و مادرها و با خواهر و برادران یکدیگر
- روابط و اخلاق زن و شوهر با فرزندان
- حقوق و وظایف والدین و فرزندان
- نعمت خانواده و آثار آن
- تربیت دینی کودکان

منابع:

- ابنی، ابوالحسن. *تربیت همسر داری با اخلاق خانواده*. تهران: ۱۳۶۲.
- اسلامی، محمد رضا. *خانواده در تفسیر اسلام و روش‌شناسی*. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۲.
- محمدیان، حسین. *دستر خانواده*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۸۳.
- مظفری، حسین. *اخلاق در خانواده*. قم: نهاد امنیتی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، تهران: دفتر نشر معارف، ۱۳۹۱.
- مظفری، حسین. *خانواده در اسلام*. تهران: نسیم رحمت، ۱۳۸۸.
- Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Becker, ed. ۲۰۰۷. *Encyclopedia of Ethics* 2nd ed. Routledge.
- Chadwick, Ruth, ed. ۲۰۱۷. *Encyclopedia of Applied Ethics, Four Volume Set, Second Edition*. Volume ۱. 2nd ed. Academic Press.
- Frey, R. ۲۰۰۳. *A Companion to Applied Ethics*. Malden, MA: Blackwell Pub.
- Gladding, Samuel T. ۲۰۱۱. *Family Therapy: History, Theory, and Practice*. 5th ed. Pearson.
- LaFollette, Hugh, Ed. *International Encyclopedia of Ethics*. Blackwell Publishing Ltd, ۲۰۰۲.
- Rubin, Julie Hankan. ۲۰۰۰. *Family Ethics: Practices for Christians*. Georgetown University Press.

- Scales, Stephen, Adam Potliff, and Linda Oravecz. 1991. *The Ethics of the Family*. Ed. Stephen Scales, Adam Potliff, and Linda Oravecz. New edition. Cambridge Scholars Publishing.

۳. اخلاق کسب و کار

تعداد واحدها: ۲

نوع واحدها: اختیاری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی با نظریه‌ها، مسائل و اخلاق حرفه‌ای کسب و کار (تجارت)، اخلاق اقتصادی، و اخلاق توسعه.

موضوعات

- - فضایل و رذایل اخلاقی در بازار
- - فعالیت تجاری و پرورش فضایل فردی (تدبیر و دوراندیشی، صداقت و ...)
- - اخلاق کسب و کار و ملاحظات زیست محیطی
- - عدالت و انصاف در رابطه با امور تجاری
- - آموزش‌های دینی در اقتصاد و تجارت
- - نسبت اخلاق و قانون در حیطه کسب و کار
- - مسئله رشوه و هدایا در روابط تجاری
- - ایجاد اخلاقی فساد اقتصادی و نظارت
- - مسئولیت پذیری نهادهای تجاری
- - حقوق مصرف کننده (مشتری)

منابع

- - در آئین م اخلاق کسب و کار در محیط جهانی، به اهتمام محمد نوازندیان، مرکز ملی جهانی شدن، ۱۳۹۳
- - اخلاق کسب و کار: رویکردی کاربردی، انور گیلین، ترجمه عادل انور، دانشگاه امام صادق، ۱۳۹۳
- - اخلاق در بازار، به مدیریت فتاوی امام خمینی در آئین کسب و تجارت، حسین صنعتکار، میراث کتاب قد، ۱۳۸۶
- - اخلاق در تجارت الکترونیکی: رویکرد حمایت از حقوق مصرف کننده، مریمه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی
- - شرح المصنوع شرح فارسی بر مکاسب، ذبی، سید محمد جواد، قم، نشر خلاق
- Deslandes, Joseph. *An Introduction to Business Ethics*. 2 edition. New York, NY: McGraw-Hill Education, ۲۰۱۳.
- Ferrell, O. C, John Fraedrich, and Ferrell. *Business Ethics: Ethical Decision Making & Cases*. ۱۱ edition. Stamford, CT, USA: South-Western College Pub, ۲۰۱۴.
- Velasquez, Manuel G. *Business Ethics: Concepts and Cases*. 4 edition. Upper Saddle River, NJ: Pearson, ۲۰۱۱.
- Becker, Lawrence C. and Charlotte B. Becker, ed. ۲۰۱۱. *Encyclopedia of Ethics* 2nd ed. Routledge.
- Chambers, Ruth, ed. ۲۰۱۱. *Encyclopedia of Applied Ethics, Four Volume Set, Second Edition, Volume ۱*. 2nd ed. Academic Press.

- Gladding, Samuel. U. 2001. *Family Therapy: History, Theory, and Practice*. 3rd ed. Pearson.
- LaFollette, Hugh. Ed. *International Encyclopedia of Ethics*. Blackwell Publishing Ltd. 2000.

هدف: آشنایی با جنبه‌ترین مباحث در حوزه اخلاق زیستی و آشنایی با دیدگاه‌های اخلاق اسلامی در این باب

سرفصل‌ها

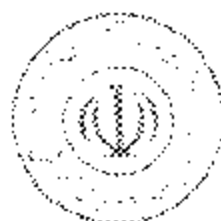
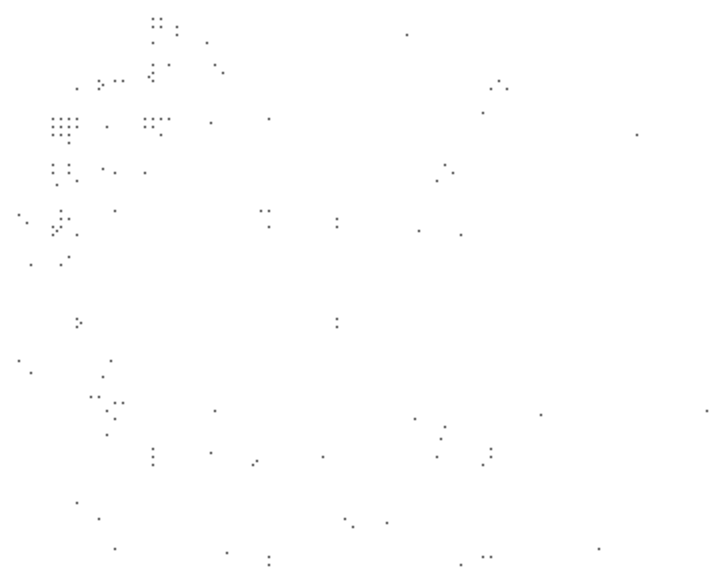
- پیشینه و روی‌رنگ فلسفی و فقهی/کلیت اخلاق ژنتیک
- جایگاه و جمع‌آوری اخلاق ژنتیک در منظومه اخلاق کاربردی
- شان و مکاتبات اخلاقی ژن (moral status of gene)
- بررسی و نقد دیدگاه‌ها، ادعایان و ادله در خصوص شان اخلاقی ژن، ضمن تبیین‌هایی به اهم دیدگاه‌ها در باب معیار رتبه‌بندی شان اخلاقی
- ژن درمانی (gene therapy) و تبیین و تحلیل چالش‌های اخلاقی برآمده از آن
- ارتقای ژنتیکی، بهسازی و بهبود بخشی (ژنتیکی نسلی و ژن آشنایی) (genetic enhancement) و به‌ترتیب:
- بهسازی ژنتیکی از منظر اسلامی: دلایل له و علیه بهینه بهسازی و به‌ترتیب:
- عدم زدن کانون طبیعت به‌ترتیب: مهندسی ژنتیک تغییر خلقت و تضعیف طبیعت
- مهندسی ژنتیک و تقصیر خردآیندی / خردمختاری انسان:
- به‌ترتیب: مهندسی ژنتیک و تبعیض برادی ژنتیکی
- مسئولیت در قبال نسل‌های آینده به‌ترتیب و موجودات آینده

منابع

- موزن و منابع اسلامی اخلاقی مرتبط با اخلاق (ژنتیک اخلاق زیستی و رابطه انسان با طبیعت)
- Barley, Justice & Harris, John (ed.) (۲۰۰۴) A Companion to Genetics (Blackwell Companions to Philosophy) published by Wiley-Blackwell Paperback/Wiley-Blackwell.
- Davenport, C. B. (۲۰۱۰). Heredity in relation to eugenics. Nabu Press.
- Deane-Drummond, C. (۲۰۰۵). Genetics and Christian Ethics. Cambridge University Press.
- Genethics: Moral Issues in the Creation of People (۱۹۹۴).
- Hilly, M. (۲۰۰۰). Rationality and the Genetic Challenge: Making People Better? (1st ed.). Cambridge University Press
- Heyd, D. (۱۹۹۴). Genethics. Moral Issues in the Creation of People. University of California Press.
- Hoffmann, A. J. (۲۰۰۹). The New World Order and the Eugenics Wars: A Christian Perspective (1st ed.). eugenicswars.com.
- Kevles, D. (۱۹۹۸). In the Name of Eugenics: Genetics and the Uses of Human Heredity. Harvard

- Larson, E. J. (1997). *Sex, Race, and Science: Eugenics in the Deep South* (Reprint.). Johns Hopkins University Press.
- Parnis, J. (2000). *Stem Cell Research: Medical Applications and Ethical Controversies* (Revised.). Checkmark Books.
- Steinbock, B. (Ed.). (2008). *The Oxford Handbook of Bioethics* (1st ed.). Oxford University Press.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

مخاطب: ■ دانشجویان شیوه فهم و برداشت از متون ادبی فارسی در موضوع اخلاق و حکمت عملی تا سده ششم هجری
■ مخاطب منابع ادبی نظم و نثر فارسی در موضوع اخلاق و حکمت عملی تا انتهای سده ششم هجری

سرفصل‌ها

- ۱. کتابشناسی و مشخصات منابع ادبیات فارسی در حوزه اخلاق و حکمت عملی تا انتهای سده ششم هجری
- ۲. مفهوم، چیستی، غایت و جایگاه اخلاق و حکمت عملی در دوره اسلامی و عدلی در متون ادبی
- ۳. ساختار، موضوع و موضوعات اخلاق و حکمت عملی در متون ادبی
- ۴. محتوا، مضمون و تحلیل موضوعات و محمولات اخلاقی و حکمی عملی
- ۵. نحوه چیدمان و شیوه نگارش (سبک ادبی) موضوعات اخلاق و حکمت عملی
- ۶. ساختار، محتوا و موضوعات اخلاق و حکمت عملی در متون ادبی از سده هفتم تا دوران معاصر
- ۷. محتوا، مضمون و تحلیل موضوعات و محمولات اخلاقی و حکمی عملی ۳- نحوه چیدمان و شیوه نگارش موضوعات اخلاق

منابع

- شاهنامه فردوسی، قابوسنامه، الهی نامه و مناجات نامه، خواجۀ عبدالله، آثار ناصر خسرو، جانان - خرد ابوعلی مسکویه، آثار فارسی، ابوحاتم خراسانی، مغیر کبیری، سعادت و برخی رسائل و بی آثار فارسی، ابوالحسن خرقانی و...
- حدیقه الحقیقه و دیوان سنایی خراسانی، اسرار التوحید، محمد بن کلون، حالات و مدح ابن سعید، مثنویهای نظامی گنجوی، دیوان خاقانی سرودی، تصحیف عین القلعات حمدانی، عیبه العتقیین، وزیریان، مثنوی شیرازی و...
- دیوان و مثنویهای عطار بهارنوری، دیوان شمس و مثنوی مولوی، بوستان و گلستان سعدی، دیوان و عشاقنامه خراسانی، کلیله و دمنه، خسرونامه مشایی، بهارستان، دیوان و مثنویهای جامی، مرزبان نامه، سعدالدین دینوری، آثار عیبه، اکائی، آثار سعدی، مراقبه ای، آثار بابا الفتیول کاشانی،
- آثار قاسم انوار، دیوان صائب تبریزی، دیوان بیدل دهلوی، مثنویهای شیخ بهایی، اسرار المشهود، سیری لامحجی، ناصر و مقام و مثنوی، باقری، دیوان (الاحسن فیض کاشانی، مثنوی طالقیدس نراقی،

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد.

هدف: آشنایی دانشجویان با روایات اخلاقی و برگزیده‌های مسائل اخلاقی توسط اندام معصومین علیه السلام به ویژه امام علی علیه السلام در نهج البلاغه

موضوعات

- شناخت منابع اخلاق مائور
- حوزه‌های اخلاق در منابع اخلاقی نقلی
- تغییرات طبقه بندی‌های اخلاقی مائور در بستر تاریخ
- اخلاق مائور در فرق مهم اسلامی، اهل سنت و شیعه
- شبکه مفهومی اخلاق و مفاهیم آن در اخلاق مائور
- دانسته‌های مختلف در اخلاقی نقلی
- ادعیه در اخلاق مائور

منابع

- نهج البلاغه امام علی علیه السلام
- صحیفه سجاده
- محمادی، روی سیمین، معارف میزان، قم، دار الحدیث، ۱۳۷۵، مدخل‌های اخلاقی مانند: زهد، تقوا، صبر، توکل، رضاء، خوف، غم و غلظت، اثر و انفاق
- علی بن ابی طالب، علی بن ابی طالب، حاتم بن محمد، تفسیر القرآن و التوفیق، تصحیح: سید محمد باقر، مکتبه التراث الاسلامی، بیروت، ۱۳۹۲ ق.
- محمد بن عبد الله الاصفهانی (ابن عقیل)، حایه الاولیاء و طبقات الاصفیاء، دار الکتاب العربی، بیروت، ۱۳۸۶ ق.
- سید بن طاووس، فلاح السائل، قوا، مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۴۱۹ ق.
- سید بن طاووس، معجم الدعوات و منہج العباده، بیروت: مؤسسه الاعظمی، ۱۴۱۴ ق.
- طائیفی، سید محمد حسین، سنن النبی، تدریس: اسلامیه، چاپ: هفتم، ۱۳۷۸ ش.
- طبرسی، الفضل بن الحسن، معجم الاصول، تحقیق: علامه آیت الله العظمی بزرگوار، قم: مؤسسه النشر الاسلامی، قم، ۱۴۱۴ ق.
- طبرسی، حسن بن مصطفی، معجم الاصول، قم: شریف رضی، چاپ: چهارم، ۱۴۱۲ ق.
- بهقی، احمد بن حسین، شعبه الايمان، محقق: عبد العزیز بن عبد الله بن عبد الله، الشافعی، ریاض: مکتبه التراث، ۱۴۲۲ ق.
- درانی، حسن بن محمد، رشاد القلوب الی الصواب، قم: الشریف الرضوی، ۱۴۱۲ ق.
- شیخ صدوق، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، قم: الشریف الرضوی، چاپ دوم، ۱۴۰۶ ق.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری - اختصاصی

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با حوزه‌های مشترک اخلاقی اسلامی در فقه و اصول و آشنایی با رشته‌های فقهی و اصولی مسائل اخلاقی

سرفصل‌ها

- حوزه‌های مشترک اخلاقی اسلامی و فقه و اصول
- روش استدلال اخلاقی در فقه و اصول
- تحلیل فعل و فاعل اخلاقی در فقه و اصول
- تجزیه
- نسبت احکام حسیبه تکلیفی با احکام اخلاقی
- حسن فعلی و قاعنی
- مسئولیت عقلیه و فقهی تقصیری آنها در استنباط احکام شرعی
- واقع‌گرایی و ناواقع‌گرایی (اعتباری بودن) اخلاق در فقه و اصول
- نسخه‌گرایی و تکلیف‌گرایی در فقه
- مسئولیت و مقصود و نسبت آن با حسن و قبح
- جنبه منفعت و دفع ضرر (قاعده لاضرر) و نسبت آن با مبایعت اخلاقی
- مومنین و عبادت اخلاقی در ردیه‌ها در کتب فقهی (کتاب، غیبت و...)
- کاربرد روش‌های عقلی تعارضی و توافق در اخلاق و فقه
- عدالت در فقه و اخلاق

منابع

- بوسلویکی، حسن، تعارض اخلاق و فقه، قم: بوستان کتاب، ۱۳۹۱.
- مناسبات اخلاق و فقه در گفتگو با اندیش‌وران، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
- قاعده عدالت در فقه امامیه، به گزارش حسنعلی عقی‌اقریان، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
- اسلامی، محمود نقی، اخلاق اسلامی و کاربرد آن، قم: پژوهش‌های فقهی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی بهار ۱۳۹۰
- حسینی، قاسم، سبب تأثیر اخلاق در استحکام گفت و گو، جمعی از اساتید حوزه و دانشگاه، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، چاب، اول، ۱۳۸۸
- احمدی پور، مهدی، فقه و اخلاق اسلامی، مقایسه‌ای بین علم فقه و پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی ۱۳۹۱
- شتری، امیر، درآمدی بر فقه اخلاق، قم: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۳.

دانشگاه قم

گروه اخلاق

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل

درس دوره کارشناسی ارشد رشته اخلاق

گرایش

اخلاق اسلامی

فلسفه اخلاق

اخلاق کاربردی

پاییز ۱۳۹۵

